

Załącznik do Uchwały nr 316/XLI/2014
Rady Gminy Kroczyce z dnia 30.X.2014r.

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY KROCZYCE
NA LATA 2014-2020**

2014

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	13
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	13
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA.....	14
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	14
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY.....	18
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	24
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA.....	25
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	28
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	33
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	38
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	39
11. POMOC SPOŁECZNA	40
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	49
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	52
14. ANALIZA SWOT	67
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	72
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	74
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	83
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	84
SPIS TABEL I WYKRESÓW	88

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kroczycach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia ma charakter wieloletni; została przygotowana na lata 2014-2020. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kroczyce na lata 2014-2020 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 594 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 135 ze zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2013, poz. 1456),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kroczyce na lata 2014-2020 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (projekt),
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020,
- Strategia Rozwoju Zrównoważonego Gminy Kroczyce.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodzież w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo*, *Konkurencyjna gospodarka*,

Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia oparte na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorzady województw programów dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku

pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Projekt **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020** przewiduje utworzenie 13 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 7. Regionalny rynek pracy, 9. Włączenie społeczne i 10. Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 7. zakładają zapewnienie dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, a także wspieranie samozatrudnienia oraz rozwijanie przedsiębiorczości, w tym tworzenie innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Priorytety inwestycyjne sformułowane w ramach osi priorytetowej 9. skupiają się z kolei na aktywnym włączeniu, tj. zwiększeniu zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ułatwianiu dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, wspieraniu przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia oraz zwiększeniu udziału społeczności lokalnych w programowaniu i zarządzaniu rozwojem danego obszaru w celu wzmocnienia szans rozwojowych i spójności społecznej na obszarach wiejskich.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 10. zakładają wspieranie inwestycji w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych, a także wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich oraz zwiększenie aktywności lokalnych społeczności w zakresie kreowania i podejmowania przez nie różnego rodzaju inicjatyw oddolnych na rzecz budowania kapitału społecznego mieszkańców obszarów wiejskich.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, wyznaczono obszary priorytetowe dla polityki społecznej obejmujące: 1. Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji, 2. Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej, 3. Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej, 4. Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych, 5. Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych, 6. Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. 7. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej, 8. Bezpieczeństwo publiczne.

Sformułowane w dokumencie cel główny (misja) i cele strategiczne zakładają „Poprawę warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego” poprzez: wzmocnienie polityki prorodzinnej, wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży, wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych, wzmocnienie równych szans osób niepełnosprawnych, wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzmocnianie bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011-2020 jest dokumentem, w którym na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej, sformułowano założenia polityki społecznej powiatu. Ujęto je w ramach misji oraz 5 wyznaczonych celów strategicznych.

W obrębie celu strategicznego 1. zaplanowano działania służące zapewnieniu rodzinom pomocy w wypełnianiu podstawowych funkcji, wspieraniu dzieci i młodzieży w kształceniu i rozwoju, w tym dzieci pozbawionych opieki oraz udzieleniu pomocy wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Działania wyznaczone w ramach celów strategicznych 2. i 3. skupiono natomiast na aktywizowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez wspieranie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie, a także udzielaniu pomocy osobom starszym, m.in. poprzez zapewnienie im właściwej opieki przy współpracy z gminami, oraz ograniczaniu skutków niepełnosprawności i prowadzeniu aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Działania ujęte w obrębie celu strategicznego 4. poświęcono z kolei poprawie bezpieczeństwa publicznego w powiecie, m.in. poprzez przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich, natomiast w ramach celu strategicznego 5. uwzględniono działania zakładające zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej poprzez podniesienie jakości świadczonych usług oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwoju Zrównoważonego Gminy Kroczyce jest dokumentem stanowiącym podstawę polityki rozwoju gminy. Zawiera on wizję rozwoju gminy („Kroczyce gminą czystą i bezpieczną o uporządkowanej przestrzeni, gwarantującą stabilność gospodarczą i możliwość rozwoju społeczeństwa, wewnątrznie zintegrowaną wokół tradycji lokalnych, specjalizującą się w usługach rekreacyjno-turystycznych”), identyfikuje mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia dla jej rozwoju oraz wyznacza 4 cele generalne polityki gminy: 1. Zapewnienie trwałego rozwoju gospodarczego i miejsc pracy, 2. Poprawa warunków życia mieszkańców, 3. Zwiększenie szans osobistego rozwoju mieszkańców, 4. Eliminacja zagrożeń środowiskowych oraz ochrona i racjonalne kształtowanie istniejących wartości przyrodniczych.

W ramach istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu celów generalnych 1-3 wyznaczono cele strategiczne zakładające: rozwój usług rekreacyjnych i turystycznych, rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, uatrakcyjnienie wizerunku gminy i stworzenie warunków do inwestowania, zachowanie przestrzennych walorów gminy, utrzymanie produkcji rolnej na terenach tradycyjnej działalności gospodarczej, aktywizację zawodową mieszkańców, podniesienie poziomu bezpieczeństwa, zwiększenie dostępności usług dla mieszkańców, poprawę zdrowotności mieszkańców, ograniczenie patologii, zapewnienie sprawnego systemu komunikacji drogowej, podniesienie standardu mieszkalnictwa, podniesienie poziomu pomocy społecznej, podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców, podniesienie poziomu bazy materialnej placówek oświatowych i usług kulturalnych oraz podniesienie poziomu identyfikacji mieszkańców z gminą.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Kroczyce jest gminą wiejską, leżącą na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej w województwie śląskim, powiecie zawierciańskim. Sąsiaduje z gminami: Irządze, Ogrodzieniec, Pilica, Szczekociny, Włodowice i Zawiercie w powiecie zawierciańskim oraz z gminą Niegowa w powiecie myszkowskim.

Gmina zajmuje powierzchnię 110,2 km² i obejmuje 20 sołectw: Biała Błotna, Browarek, Dzibice, Dobrogoszczyce, Gołuchowice, Huta Szklana, Kostkowice, Kroczyce Okupne, Kroczyce Stare, Lgota Murowana, Lgotka, Podlesice, Piaseczno, Pradła, Przyłubsko, Siamoszyce, Siedliszowice, Siemiędzyce, Szypowice i Trzciniac.

Gmina położona jest w zespole parków krajobrazowych Województwa Śląskiego, w obrębie rzek Krztyni i Białki. Na jej terenie licznie występują ostańce skalne i jaskinie, są także zbiorniki wodne na rzekach Krztyni i Białce. Na obszarze gminy znajduje się Zespół Jurajskich Parków Krajobrazowych zajmujący powierzchnię 10.364 ha, w obrębie którego wyznaczono obszary podlegające szczególnej ochronie, tj. Park Krajobrazowy „Orlich Gniazd” i rezerwat geologiczny „Góra Zborów” (462 m n.p.m.) uznany za najpiękniejsze na wyżynie skupisko skał wapiennych o fantastycznych kształtach.

Pomimo niewielu zabytkowych budowli, na terenie gminy dość licznie występują obiekty pamięci i kultu religijnego. Spośród cenniejszych warto wymienić: XIX-wieczny kościół św. Jacka i Marii Magdaleny w Kroczycach, którego główny ołtarz zrobiony jest z kalcytu w kształcie Groty z Lourdes, a także Kaplicę Miłosierdzia Bożego w Dobrogoszczycach, gdzie znajdują się relikwie św. Siostry Faustyny Kowalskiej. Do ciekawszych obiektów małej architektury należą: kapliczki przydrożne w Przyłubsku z około 1834 roku, w Dobrogoszczycach z 1880 roku, w Dzibicach z przełomu XIX i XX wieku i w Kroczycach z początku XX wieku. Na ziemi kroczyckiej jest też wiele pomników i pamiątkowych mogił żołnierzy, partyzantów i mieszkańców poległych w obu wojnach światowych.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Przez obszar gminy Kroczyce przebiega droga krajowa nr 78 Chałupki – Chmielnik, łącząca miejscowości województwa śląskiego i świętokrzyskiego oraz droga wojewódzka nr 792 Żarki – Kroczyce. Drogą krajową nr 78 można dojechać m.in. do portu lotniczego w Katowicach-Pyrzowicach.

Układ komunikacyjny gminy uzupełniają drogi lokalne, które obsługują ruch pomiędzy jednostkami osadniczymi na jej terenie oraz miejscowościami z nią sąsiadującymi.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą prywatni przewoźnicy. Gmina ma podpisane umowy z firmami: „Gonpol” z Pilicy, „Mati-Trans” z Poręby, „Uni-Metal” z Koniecpola, MKS Szczekociny, „Eko-Stamar” z Końskich, „Skam” z Kielc, „Re-Trans” z Radkowa, „Busser” z Myszkowa oraz z Przedsiębiorstwem Komunikacji Samochodowej w Kłodzku.

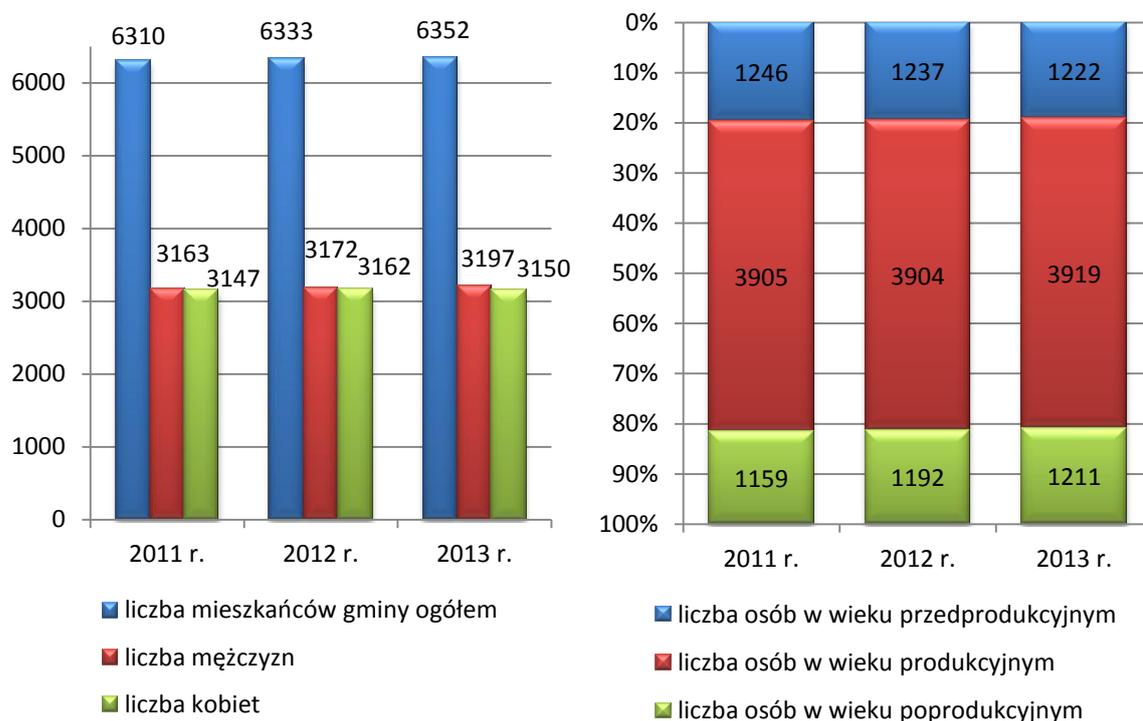
Najlepsze połączenia komunikacyjne posiadają mieszkańcy miejscowości: Pradła, Dzibice, Kostkowice, Lgota Murowana, Podlesice, Gołuchowice, Siemierzyce i Lgotka. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości: Dobrogoszczyce, Trzciniec, Siamoszyce, Szypowice, Browarek, Huta Szklana, Piaseczno, Siedliszowice.

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2011-2013 liczba ludności gminy Kroczyce zwiększała się z roku na rok (z 6.310 w 2011 r. do 6.352 w 2013 r.). Na koniec kolejnych lat większość wśród ogółu ludności gminy stanowili mężczyźni (po 50,1% w latach 2011-2012, 50,3% w 2013 r.).

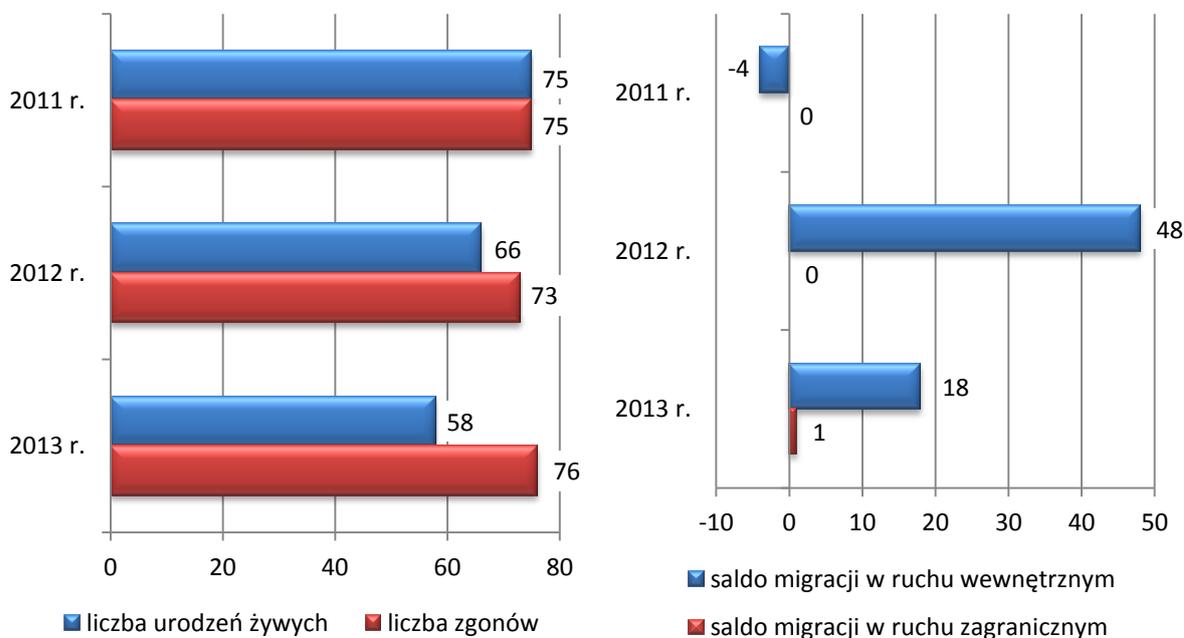
W analizowanym okresie liczba dzieci i młodzieży zmniejszała się z roku na rok, liczba osób w wieku produkcyjnym ulegała wahaniom, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wzrost liczby mieszkańców gminy był efektem korzystnego w latach 2012-2013 salda migracji (odpowiednio +49 i +18), które bilansowało ujemny przyrost naturalny (-7 w 2012 r., -18 w 2013 r.). Liczba dzieci i młodzieży spadała m.in. na skutek malejącej dzietności rodzin, o czym świadczy stale zmniejszająca się liczba urodzeń żywych (75 w 2011 r., 66 w 2012 r. i 58 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Dokonując analizy zachodzących w gminie zmian demograficznych, należy podkreślić, iż mimo zwiększającej się liczby mieszkańców są one coraz mniej korzystne. Z jednej strony wpływ na to ma spadek liczby dzieci i młodzieży, który może być efektem zarówno mniejszej liczby urodzeń żywych, jak i przejścia osób będących dotychczas w wieku przedprodukcyjnym do grona osób w wieku produkcyjnym. Z drugiej natomiast widoczny jest systematyczny wzrost udziału osób starszych w populacji gminy. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

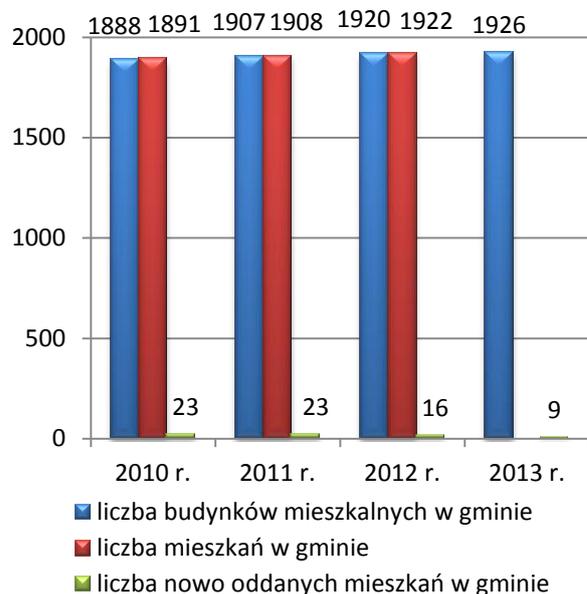
Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2010-2012 liczba mieszkań w gminie Kroczyce zwiększała się z roku na rok (z 1.891 w 2010 r. do 1.922 w 2012 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Kroczyce wynika, że w latach 2011-2013 liczba mieszkań będących w zasobach gminy była na tym samym poziomie (po 14). Wśród nich były 4 mieszkania socjalne.

W latach 2011-2013 mieszkania będące w zasobach gminy posiadały w sumie 37 izb, a łączna powierzchnia użytkowa tych mieszkań wynosiła 680,7 m², natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania liczyła 48,6 m² (na 1 osobę przypadało 23,4 m²).

W latach 2011-2013 liczba nowo oddanych mieszkań w gminie zmniejszała się z roku na rok (z 23 w 2011 r. do 9 w 2013 r.). Łączna liczba dostępnych w nich izb oraz powierzchnia użytkowa wyniosła odpowiednio 119 i 3.377 m² w 2011 roku, 81 i 2.134 m² w 2012 roku oraz 41 i 1.193 m² w 2013 roku.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2013

Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2011-2013

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Gminy Kroczyce.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2012 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 92,4% mieszkań. Ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 84,1 i 80% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 70,9% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczytach. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba osób, którym przyznano dodatki mieszkaniowe	2	2	2
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	14	23	24
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	3.000	10.421	9.589

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczytach.

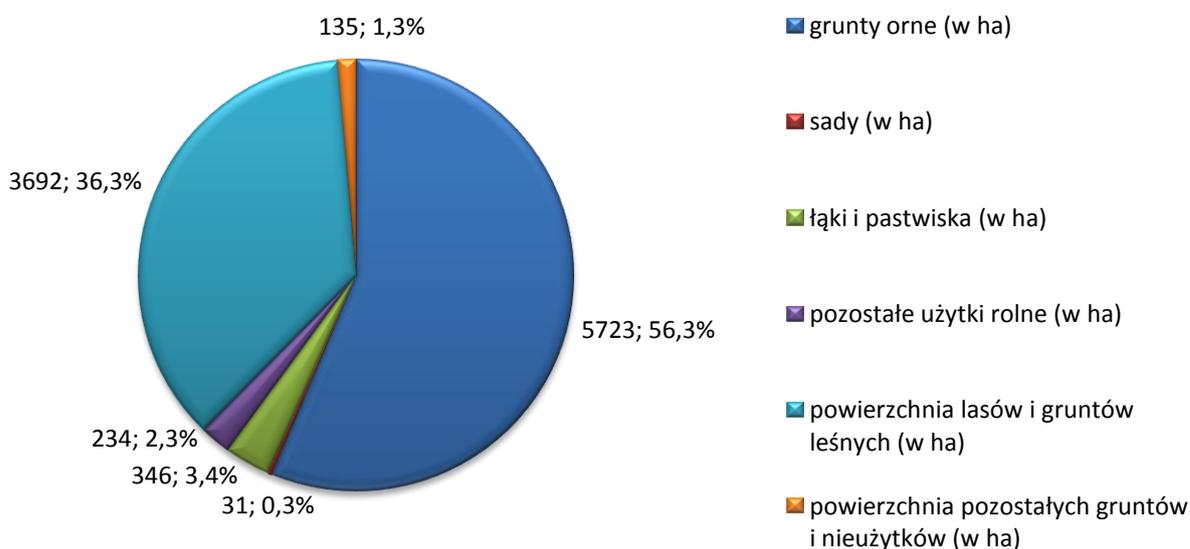
W latach 2011-2013 liczba osób, którym przyznano dodatki mieszkaniowe pozostawała na tym samym poziomie, liczba przyznanych świadczeń zwiększała się (z 14 w 2011 r. do 24 w 2013 r.), natomiast wysokość kwot wydatkowanych na realizację tego zadania w latach 2012-2013 była znacznie wyższa niż w 2011 roku (3.000 zł w 2011 r., 10.421 zł w 2012 r. i 9.589 zł w 2013 r.).

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Kroczyce jest gminą o małym potencjale gospodarczym i niskim stopniu uprzemysłowienia. Istniejące podmioty gospodarcze nie są w stanie zapewnić wystarczającej liczby miejsc pracy. Podstawową rolę w jej gospodarce odgrywa obsługa ruchu turystycznego, którego uzupełnieniem jest rolnictwo.

Użytki rolne zajmują 62,3% powierzchni gminy, w tym 56,3% grunty orne, a lasy i grunty leśne 36,3%. Dane szczegółowe na temat struktury użytków rolnych w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowały 1.194 gospodarstwa rolne, w tym 273 gospodarstwa małe o powierzchni do 1 ha, 634 gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, 224 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha, 35 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 28 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 625 gospodarstw rolnych spośród 666 trudniących się uprawą) i ziemniaki (398), natomiast podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił chów drobiu (hodowlą drobiu zajmowało się 531 gospodarstw rolnych spośród 567 utrzymujących zwierzęta gospodarskie), bydła (201) i trzody chlewnej (122).

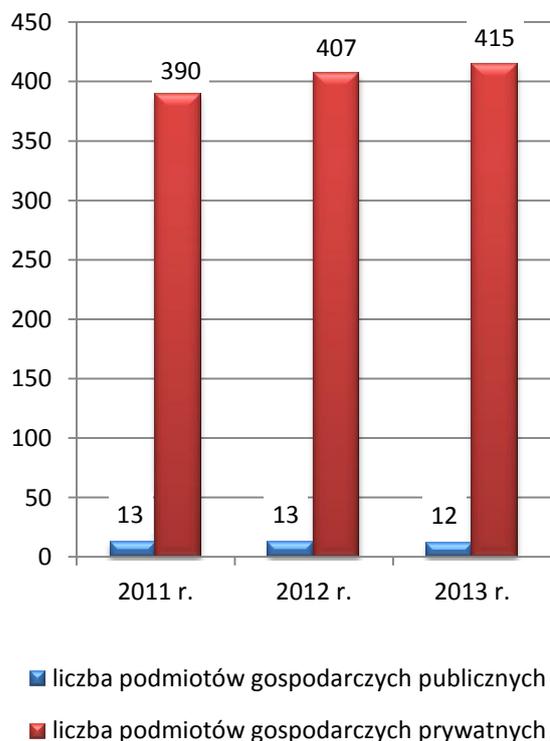
W latach 2011-2013 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie rosła (z 403 w 2011 r. do 427 w 2013 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (390 w 2011 r., 407 w 2012 r., 415 w 2013 r.). Działalność gospodarcza w gminie była przede wszystkim prowadzona w takich sekcjach, jak: handel hurtowy i detaliczny oraz usługi w zakresie napraw (136), budownictwo (61), i przetwórstwo przemysłowe (56).

Do największych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie Kroczyce należą: Grupa HBT Kroczyce – firma działająca w branży budowlanej, rolniczej i turystycznej, Zakład Przetwórstwa Mięsnego Arad 2 Sp. z o.o. w Krocycach oraz Punto Plus – spółka działająca w branży budowlanej z siedzibą w Siedliszowicach. Warto dodać, że w ostatnich latach na terenie gminy powstał nowy zakład pracy: DiK Gołębiowski sp. jawna Hurtownia Spożywcza Wafelek A&D, w którym utworzono 19 miejsc pracy.

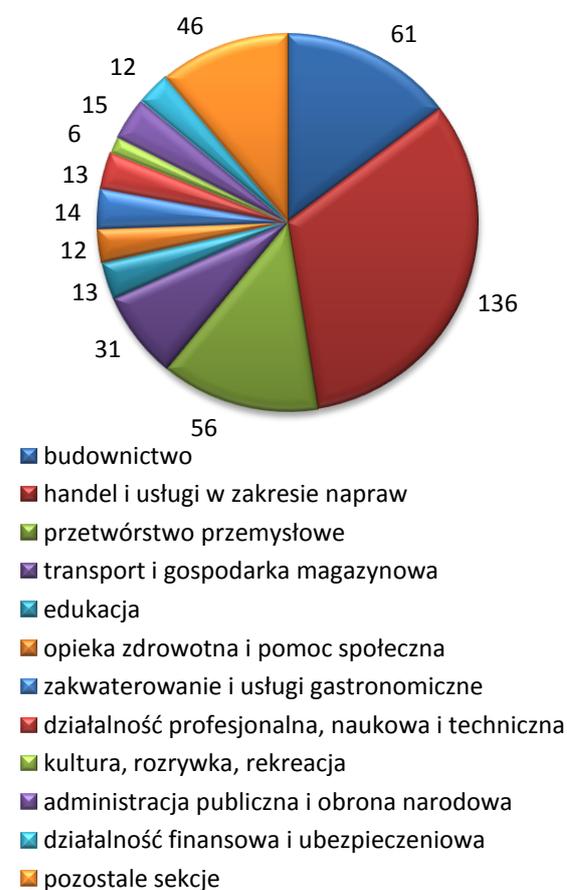
Mieszkańcy gminy jako najbardziej pożądane źródło swojego dochodu wskazują wpływy z usług, głównie agroturystycznych, nieuciążliwej produkcji i handlu – związanych z obsługą ruchu turystycznego.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie podmiotów gospodarczych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku

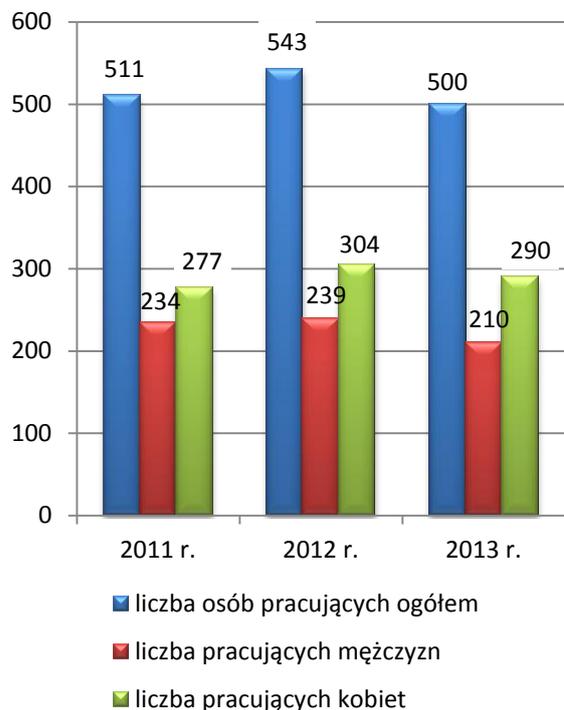

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

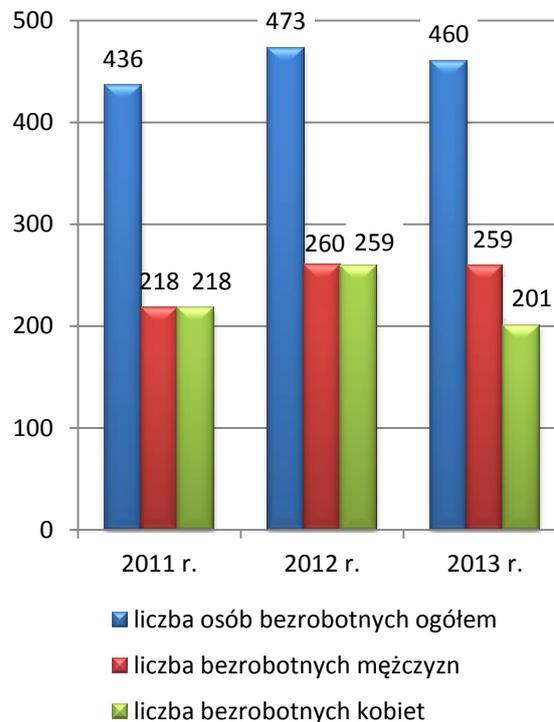
Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Zawierciu, w latach 2011-2013 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Kroczyce ulegała wahaniom (511 w 2011 r., 543 w 2012 r., 500 w 2013 r.), podobnie jak liczba osób bezrobotnych (436 w 2011 r., 473 w 2012 r., 460 w 2013 r.). Wśród tych ostatnich w 2011 roku udział procentowy bezrobotnych kobiet i mężczyzn był jednakowy, natomiast w latach 2012-2013 większość stanowili mężczyźni (55% w 2012 r., 56,3% w 2013 r.).

Odsetek osób pozostających bez pracy w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym ulegał wahaniom w analizowanym okresie i wyniósł: w 2011 roku 11,2%, w 2012 roku 12,1%, a w 2013 roku 11,7%. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2011-2013*

Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2011-2013

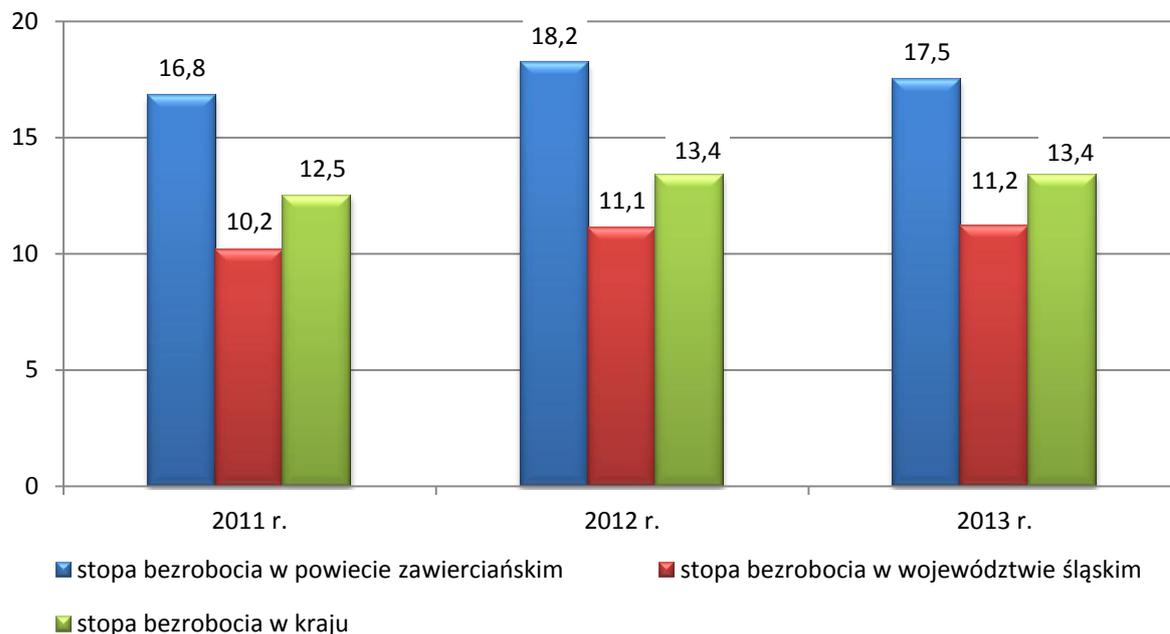

*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu.

W latach 2011-2013 stopa bezrobocia w powiecie zawierciańskim była wyższa niż w województwie śląskim i w kraju. W 2013 roku jej wielkość w skali powiatu nieznacznie spadła w stosunku do roku poprzedzającego (z 18,2% do 17,5%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie zawierciańskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2011-2013 (w %)

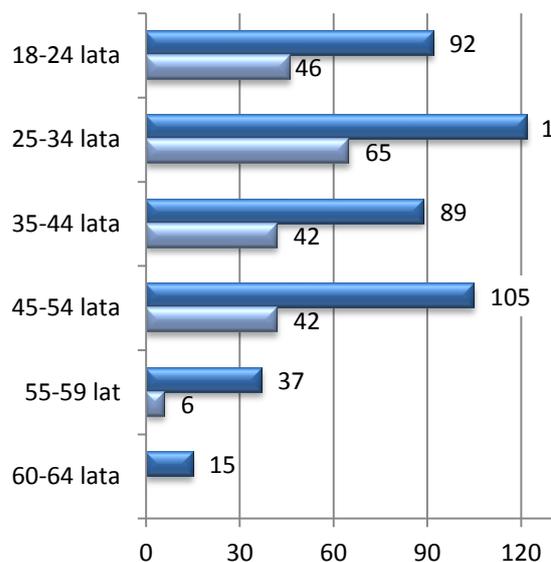
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2013 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata (łącznie 214 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, 12 miesięcy i więcej (łącznie 180 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (93 osoby) oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (182 osoby).

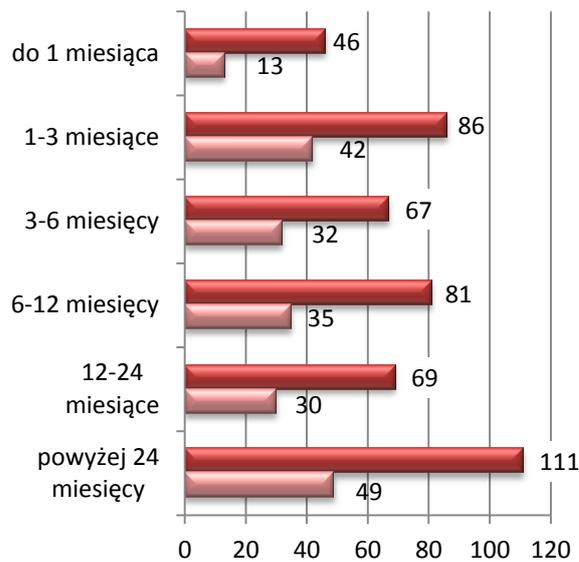
Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (53,3%), pozostających bez pracy od 1 do 3 miesięcy (48,8%), bez stażu pracy (54,5%) oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (74,2%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w gminie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

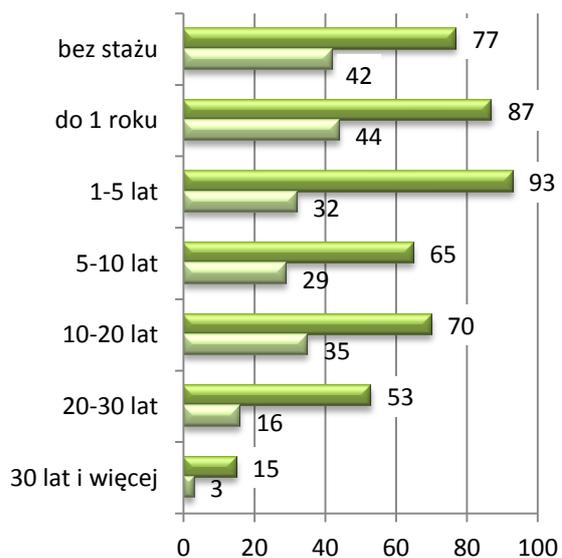
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia

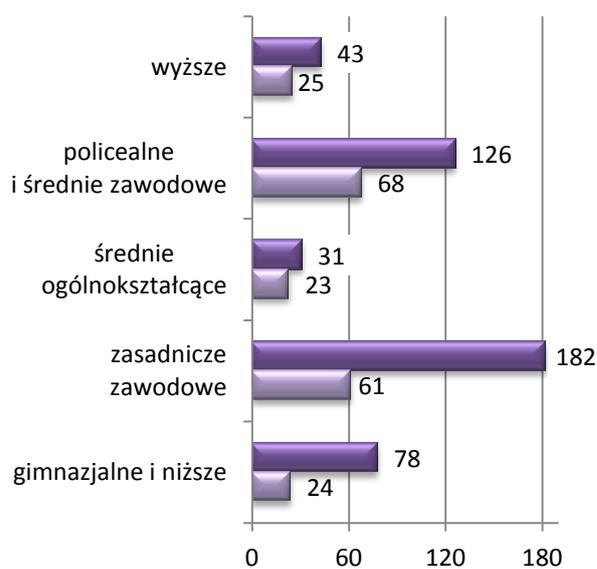
■ liczba bezrobotnych ogółem według wieku
■ liczba kobiet bezrobotnych według wieku

■ liczba bezrobotnych ogółem według czasu pozostawania bez pracy
■ liczba bezrobotnych kobiet według czasu pozostawania bez pracy

■ liczba bezrobotnych ogółem według stażu pracy
■ liczba bezrobotnych kobiet według stażu pracy

■ liczba bezrobotnych ogółem według poziomu wykształcenia
■ liczba bezrobotnych kobiet według poziomu wykształcenia

Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Zawierciu.

Analizując sytuację na lokalnym rynku pracy oraz położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia, należy zwrócić uwagę na trzy zasadnicze kwestie. Pierwsza z nich dotyczy potrzeby kontynuowania starań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, m.in.

poprzez zachęcanie inwestorów do podejmowania działalności gospodarczej w gminie przy wykorzystaniu sprzyjających rozwojowi turystyki walorów krajobrazowo-przyrodniczych gminy. Druga kwestia odnosi się do procesu aktywizacji bezrobotnych mieszkańców głównie poprzez udzielanie wsparcia w postaci doradztwa biznesowego, edukacji dla biznesu, ułatwianie dostępu do środków z funduszy unijnych, organizowanie kursów i szkoleń umożliwiających podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych. Wreszcie trzecia kwestia wiąże się z potrzebą stałego motywowania dzieci i młodzieży do nauki, by w przyszłości, dzięki zdobytemu wykształceniu, mieli większe szanse na podjęcie zatrudnienia.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2013/2014 w gminie Kroczyce działalność prowadziły: 2 przedszkola, w tym 1 niepubliczne, 4 szkoły podstawowe, w tym 2 niepubliczne, i 1 szkoła gimnazjalna. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2013/2014

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Gimnazjum w Kroczykach	ul. Sienkiewicza 7, 42-425 Kroczyce
2.	Szkoła Podstawowa w Kroczykach	ul. Kościuszki 29, 42-425 Kroczyce
3	Przedszkole Publiczne w Kroczykach	ul. Sienkiewicza 5, 42-425 Kroczyce
4.	Szkoła Podstawowa w Pradłach	ul. Batalionów Chłopskich 14, 42-425 Pradła
5.	Szkoła Podstawowa w Siamoszycach Fundacji „Elementarz”	Siamoszyce 7, 42-425 Kroczyce
6.	Przedszkole Niepubliczne w Siamoszycach Fundacji „Elementarz”	Siamoszyce 7, 42-425 Kroczyce
7.	Szkoła Podstawowa w Dzibicach Fundacji „Elementarz”	Dzibice 62, 42-425 Kroczyce

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

Do przedszkoli, które zatrudniają 18 nauczycieli, uczęszcza łącznie 124 dzieci, do szkół podstawowych, w których pracuje 49 nauczycieli, chodzi w sumie 404 dzieci, a w gimnazjach, które zatrudniają 25 nauczycieli, naukę pobiera 215 uczniów.

Szkoły podstawowe i gimnazjum są wyposażone w sprzęt komputerowy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w roku szkolnym 2012/2013 w placówkach tych dostępne były odpowiednio 63 i 23 komputery. Na 1 komputer z dostępem do Internetu

przeznaczony do użytku przypadało 6 uczniów w szkołach podstawowych i 10 uczniów w gimnazjach.

Infrastruktura szkolna w gminie jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych środków finansowych. W 2011 roku m.in. zmodernizowano budynek szkoły w Pradłach, a rok później dokonano wymiany okien w szkole w Siamoszycach.

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie są Dom Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Kroczycach.

Dom Kultury w Kroczycach jest organizatorem i koordynatorem imprez kulturalno-rekreacyjnych. W ramach działalności kulturalnej oferuje dzieciom i młodzieży zajęcia plastyczne, wokalne i taneczne. Prowadzi także stałe koła zainteresowań. W powiązaniu z Domem Kultury w Kroczycach działa Zespół Pieśni i Tańca Ziemia Kroczycka, wielokrotnie nagradzany i wyróżniany na przeglądach i festiwalach.

Gminna Biblioteka Publiczna, która posiada filię w Pradłach, zajmuje się z kolei zaspokajaniem potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy oraz gromadzeniem materiałów dotyczących regionu. Biblioteka dysponuje zróżnicowanym, bogatym księgozbiorem, na który składa się ponad 22 tysięcy woluminów, wśród nich literatura piękna dla dzieci i dorosłych, literatura popularnonaukowa, podręczniki akademickie, encyklopedie i słowniki. W 2013 roku księgozbiór placówki wzbogacił się o 236 książek. Biblioteka prenumeruje także 11 tytułów czasopism, a wśród nich m.in. „Gazetę Wyborczą”, „Dziennik Zachodni”, „Vivę”, „Świerszczyk” czy „Przyjaciółkę”.

Biblioteka oferuje również swoim czytelnikom wiele różnorodnych form aktywności, m.in.: spotkania autorskie ze znanymi pisarzami, artystami lokalnymi, konkursy recytatorskie, poranki z baśnią, wycieczki oraz spektakle teatralne dla uczniów i przedszkolaków.

Ważną funkcję w popularyzowaniu działalności kulturalnej w gminie odgrywają także świetlice wiejskie (m.in. w Lgocie Murowanej, Dobrogoszczycach i Pradłach). Są one miejscami spotkań lokalnej społeczności, w nich odbywają się także okolicznościowe uroczystości. Warto dodać, że w latach 2011-2012 świetlica w Lgocie Murowanej została wyremontowana i zmodernizowana, w znacznym zakresie dzięki środkom pozyskanym z funduszy unijnych.

Działalność kulturalną na terenie gminy Kroczyce prowadzą również Koła Gospodyń Wiejskich aktywnie popularyzujące tradycję, kulturę i kuchnię regionalną. W gminie działa siedem takich Kół: w Kroczycach, Kostkowicach, Podlesicach, Dzibicach, Białej Błotnej, Lgocie Murowanej i Pradłach.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Dom Kultury w Kroczycach	ul. Batalionów Chłopskich 11, 42-425 Kroczyce
2.	Gminny Biblioteka Publiczna w Kroczycach	ul. Sienkiewicza 5, 42-425 Kroczyce
3.	Gminna Biblioteka Publiczna, Filia Nr 1 w Pradłach	ul. Wyzwolenia 7, 42-425 Pradła

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

W gminie Kroczyce, co roku odbywają się liczne imprezy kulturalne. Należą do nich m.in. festyny rodzinne, zabawy odpustowe i pikniki strażackie. Wśród ważniejszych, cyklicznie organizowanych imprez wymienić należy: „Kroczyckie Wianki”, „Dzień Matki”, „Dzień Dziecka” i „Europejski Dzień Kobiet”.

Dom Kultury w Kroczycach jest także organizatorem i współorganizatorem odbywających się na terenie gminy imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych. Do najpopularniejszych należą zawody, turnieje i pokazy organizowane wspólnie z ochotniczą strażą pożarną. Ważniejszymi imprezami sportowymi rozgrywanymi na terenie gminy są: rozgrywki w piłce nożnej „O Puchar Wójta Gminy Kroczyce” oraz Turniej Tenisa Stołowego.

Upowszechnianiu sportu i rekreacji w gminie służą dostępne na jej terenie obiekty sportowo-rekreacyjne. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Stadion Sportowy	ul. Partyzantów, 42-425 Kroczyce
2.	Boisko Sportowe „Orlik”	ul. Sienkiewicza, 42-425 Kroczyce
3.	Kompleks rekreacyjny: plac zabaw, skatepark, siłownia na wolnym powietrzu	ul. Partyzantów, 42-425 Kroczyce
4.	Plac zabaw, siłownia na wolnym powietrzu	ul. Batalionów Chłopskich, 42-425 Kroczyce

5.	Plac zabaw	ul. Kościuszki, 42-425 Kroczyce
6.	Plac zabaw, siłownia na wolnym powietrzu	Pradła, 42-425 Kroczyce
7.	Plac zabaw	Gołuchowice, 42-425 Kroczyce
8.	Plac zabaw	Lgota Murowana, 42-425 Kroczyce
9.	Plac zabaw	Piaseczno, 42-425 Kroczyce
10.	Plac zabaw	Dzibice, 42-425 Kroczyce
11.	Plac zabaw	Siamoszycy, 42-425 Kroczyce
12.	Plac zabaw	Siemiędzyce, 42-425 Kroczyce

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

Szczególne znaczenie dla mieszkańców gminy i turystów mają obiekty turystyczne i rekreacyjne, których na terenie gminy jest bardzo dużo. Znajdują się tu jaskinie, zbiorniki wodne, szlaki turystyczne piesze i rowerowe, ośrodki jeździeckie i wypożyczalnie rowerów, funkcjonują zajazdy, ośrodki turystyczne i agroturystyczne, działają koła łowieckie.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na jaskinie, gdyż to właśnie one kształtują unikalny charakter gminy. Do najatrakcyjniejszych turystycznie należą: Jaskinia Głęboka (długość 160 m), Jaskinia Wielkanocna (długość 70 m), Jaskinia Piaskowa (długość 60 m), Wielka Studnia Szpatowców (długość 58 m), Jaskinia Sulmowa (długość 46 m), Jaskinia w Kroczykach (długość 60 m), która w przeszłości była prawdopodobnie cmentarzyskiem, Jaskinia Żabia (długość 59 m) i Jaskinia Berkowa (długość 54 m). Niektóre z wymienionych dostępne są wyłącznie przy użyciu sprzętu alpinistycznego.

Dużym zainteresowaniem turystów cieszą się także występujące w gminie zbiorniki wodne: w Dzibicach – kompleks 4 zbiorników wodnych zlokalizowanych na rzece Białce, jedno z najatrakcyjniejszych miejsc dla wędkarzy, i dwa zalewy, w tym jeden udostępniony do kąpielii (w sezonie można wynająć kajaki, łódki), w Białej Błotnej – kompleks stawów rybnych zlokalizowanych na rzece Białce, w Przyłubsku – dwa zalewy zlokalizowane na rzece Krztyni, jeden dla wędkarzy, drugi ogólnodostępny przeznaczony do kąpielii, w Siamoszycach – zalew na rzece Krztyni ze zorganizowanym kąpieliskiem (nad zalewem znajduje się ośrodek wypoczynkowy).

Aktywny wypoczynek gwarantują m.in. ośrodki jeździeckie: Jurajski Ośrodek Rekreacji Konnej i Zajazd „Magda” w Kroczykach, jak również ośrodki żeglarskie: Ośrodek Wypoczynkowy Ciechan-Zdrój w Siamoszycach i Dzibice-zalew, a także F.H.U. Arkada prowadząca wypożyczalnię rowerów.

Na terenie gminy znajdują się również wytyczone szlaki turystyczne: Szlak Orlich Gniazd (czerwony), odcinek biegnący od drogi Kroczyce – Żarki przez Górę Sowią i Górę Apteka, Szlak Zamonitu (żółty), Szlak Kroczycki (czarny) oraz punkty widokowe: na Górze Zborów, Górze Kołaczek, w Okienniku Dużym i Łysaku.

Wyjątkową, charakterystyczną dla gminy Kroczyce formę rekreacji zapewniają: Szkoła Przetrwania Ireny Van der Coghen w Podlesicach, oferująca wspinaczkę, penetracje jaskiń, ABC nurkowania, przeprawy na tratwach, jazdę konną, loty balonem, desant (skoki ze śmigłowca do wody), loty na spadochronach, paintball i wiele innych, oraz Szkoła Alpinizmu „Extrem” Jarka Cabana i Szkoła Survivalu Narciarstwa i Alpinizmu „Vancrol”.

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2013 roku w gminie funkcjonowały 3 zakłady opieki zdrowotnej, w tym 2 niepubliczne, prowadzone były 4 prywatne praktyki lekarskie oraz działały 2 apteki i 1 punkt apteczny. Dane szczegółowe na temat zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Skalmed” w Kroczycach	ul. Batalionów Chłopskich 33, 42-425 Kroczyce
2.	Przychodnia Lekarska Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej w Kroczycach	ul. Armii Ludowej 16, 42-425 Kroczyce
3.	Przychodnia Lekarska Medycyny Rodzinnej i Specjalistycznej w Pradłach	ul. Batalionów Chłopskich 10, 42-425 Pradła
4.	Apteka św. Józefa	ul. 1 Maja 3, 42-425 Kroczyce
5.	Apteka	ul. Batalionów Chłopskich 31, 42-425 Kroczyce
6.	Punkt apteczny	ul. Batalionów Chłopskich 10, 42-425 Pradła

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2013 roku liczba porad udzielonych gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej była znacznie wyższa niż w latach 2011-2012. W 2011 roku wyniosła 36.777, rok później 36.729, a w 2013 roku

41.636. Ponadto w 2012 roku mieszkańcom gminy udzielono 55.749 porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, a rok później ich liczba wyniosła 60.975.

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Skalmed” w Kroczycach. Wynika z nich, że w 2013 roku pod opieką lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 490 dzieci i młodzieży oraz 2.218 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zniekształcenia kręgosłupa (30 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (15), alergie pokarmowe (8), niedokrwistości (6), alergia – dychawica oskrzelowa (5) oraz otyłość (4). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (56 osób), cukrzycę (42), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej, przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (po 5) oraz choroby tarczycy i obwodowego układu nerwowego (po 3). Łączna liczba dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, u których w 2013 roku stwierdzono schorzenia wyniosła odpowiednio 71 i 121.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2013 roku

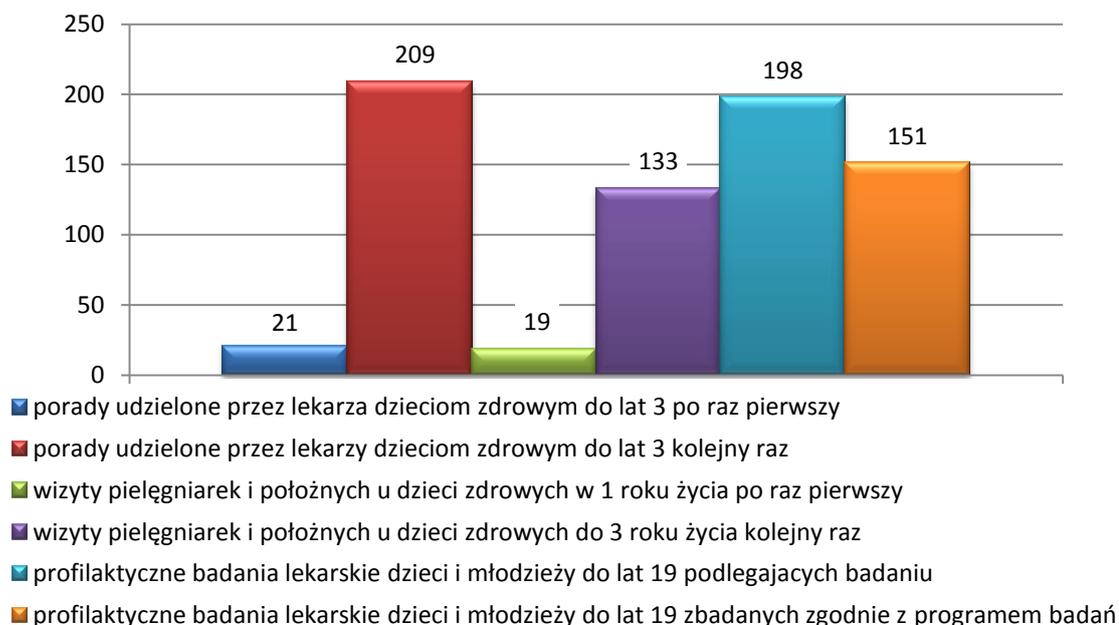
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2013 roku

Źródło danych: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Skalmed” w Kroczycach.

W analizowanym roku Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Skalmed” w Kroczytach prowadził również profilaktykę zdrowotną wśród dzieci i młodzieży. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w 2013 roku

Źródło danych: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Skalmed” w Kroczytach.

W 2013 roku z porad udzielonych przez lekarza skorzystało po raz pierwszy i kolejny raz odpowiednio 21 i 209 dzieci zdrowych w wieku do 3 lat. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych objęto po raz pierwszy 19 dzieci zdrowych w 1. roku życia, a kolejny raz 133 dzieci w wieku do 3 lat. Profilaktycznym badaniom lekarskim poddano natomiast 198 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat, w tym 151 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

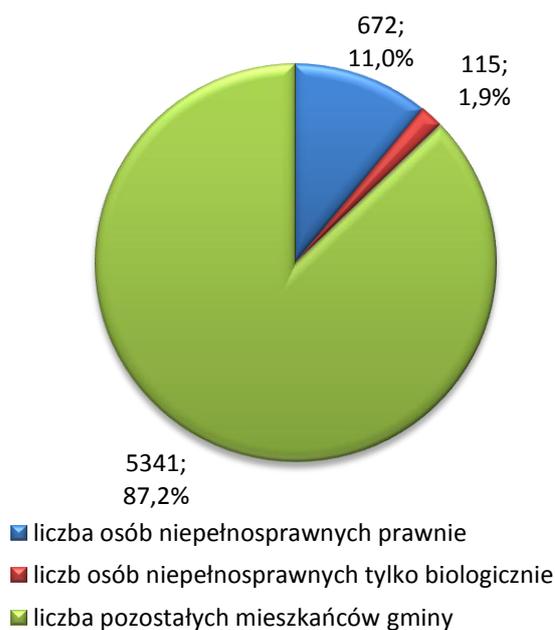
Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem opracowane na szczeblu gminnym.

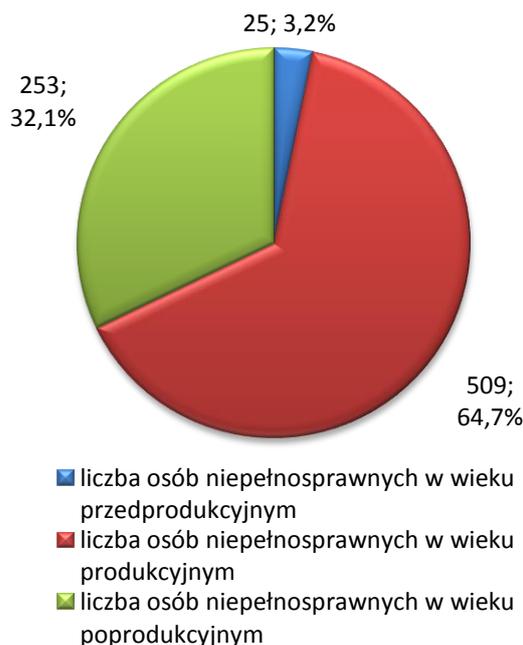
W 2002 roku w gminie Kroczyce mieszkało 787 osób niepełnosprawnych. Wśród nich większość stanowili mężczyźni (438 osób, tj. 55,6%) oraz osoby niepełnosprawne prawnie (672 osoby, tj. 85,4%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 115 osób (14,6%).

Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 12,9%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku produkcyjnym (509 osób, tj. 64,7%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku

Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

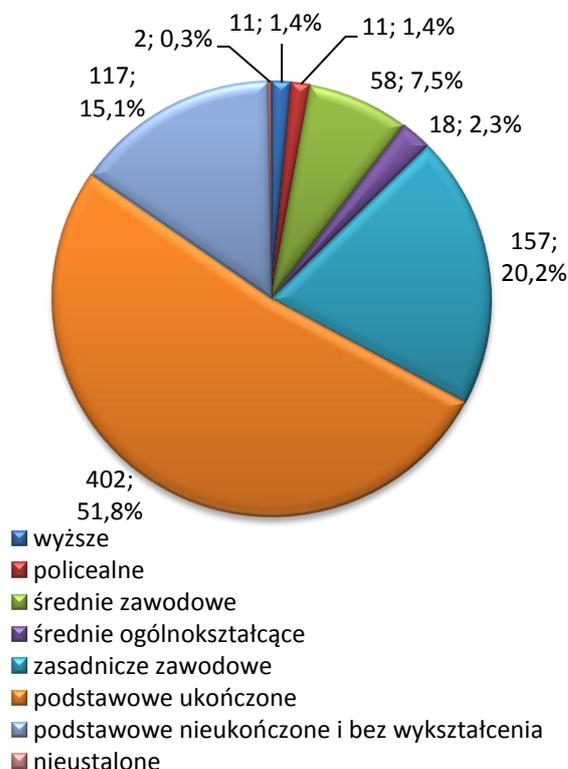
Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 15,1% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób starszych w gminie i wynosił 25,8%.

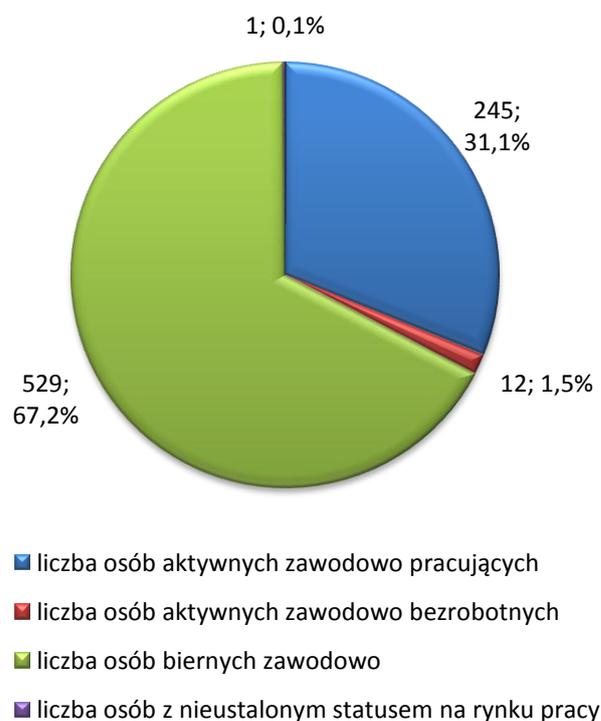
Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (402 osoby, tj. 51,8%) i zasadniczym zawodowym (157 osób, tj. 20,2%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (529 osób, tj. 67,2%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Kroczyce zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Zawierciu. Według jego danych, w latach 2011-2013 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) nieznacznie zwiększała się (10 w 2011 r., 12 w 2012 r. i 13 w 2013 r.), a liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia) ulegała wahaniom (93 w 2011 r., 78 w 2012 r., 85 w 2013 r.).

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmażonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

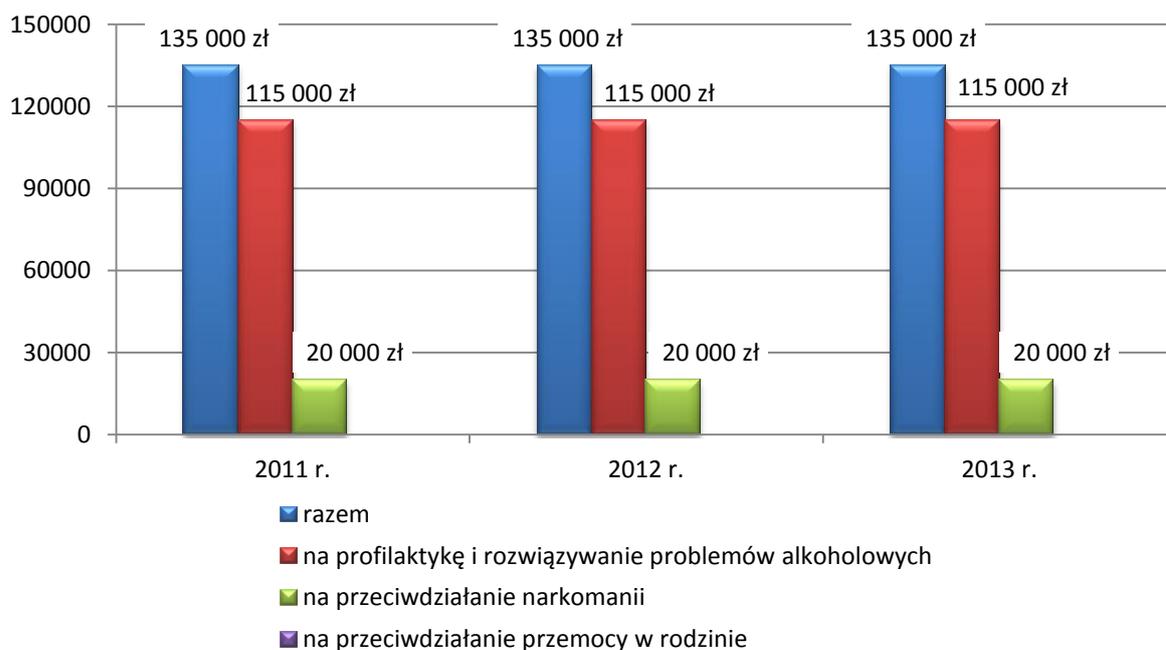
Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Kroczyce dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyją ok. 103 osoby uzależnione od alkoholu (2% dorosłej populacji), ok. 205 osób współuzależnionych (4% dorosłej populacji), 257-359 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% dorosłej populacji), ok. 49 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji nieletniej) oraz ok. 170 ofiar (137 dorosłych i 33 dzieci) przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Kroczyce w latach 2011-2013.

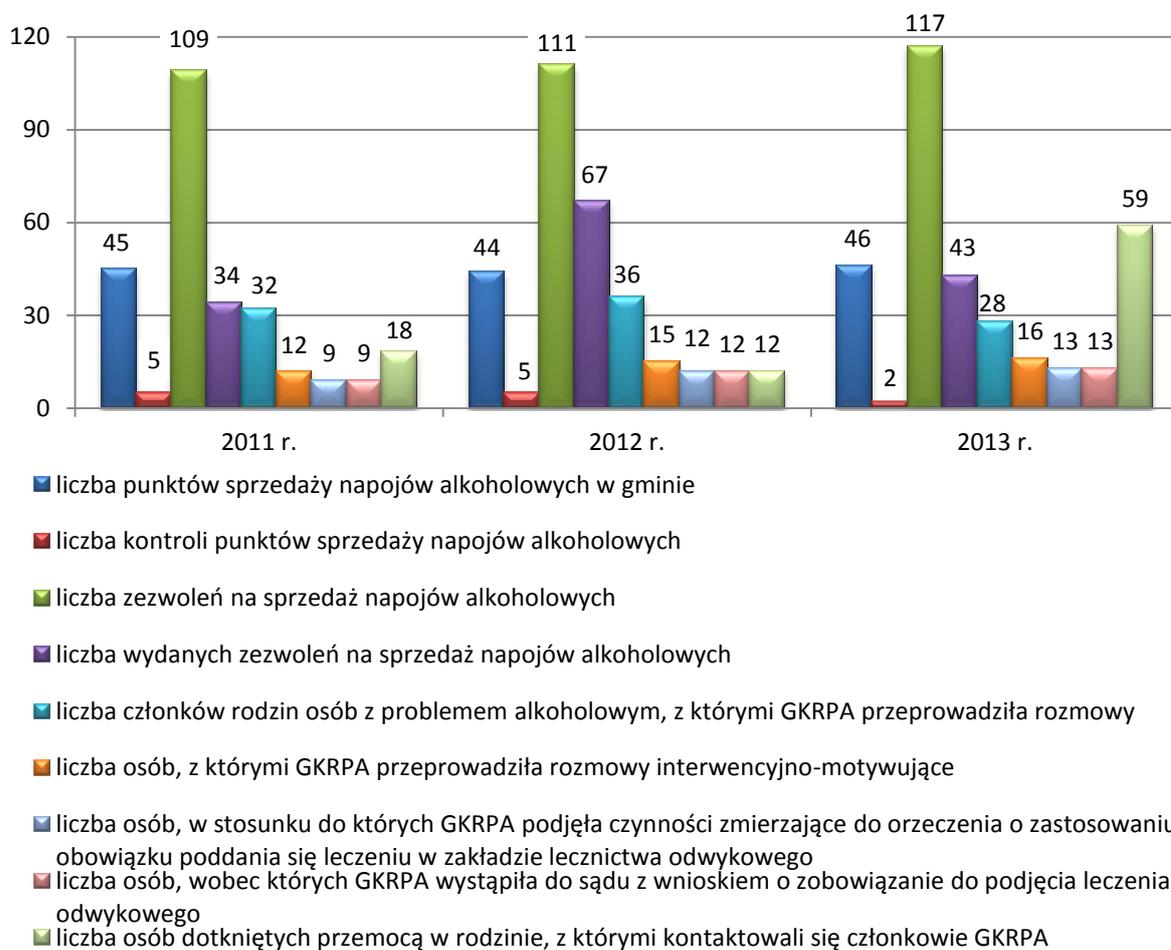
Wykres 24. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2011-2013

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kroczykach.

W latach 2011-2013 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie utrzymywała się na tym samym poziomie (po 135.000 zł w każdym roku). Należy dodać, że w analizowanym okresie nie uwzględniano w budżecie osobnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w gminie Kroczyce należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez GKRPA, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 25. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2011-2013

Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kroczycach.

W latach 2011-2013 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie była na podobnym poziomie (45 w 2011 r., 44 w 2012 r., 46 w 2013 r.), a liczba przeprowadzonych w nich kontroli była niewielka (po 5 w 2011 i 2012 r., 2 w 2013 r.). W analizowanym okresie zwiększała się liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (ze 109 w 2011 r. do 117 w 2013 r.), a znacznym wahaniom ulegała liczba wydanych zezwoleń (34 w 2011 r., 67 w 2012 r., 43 w 2013 r.). Warto dodać, iż w omawianych latach nie wydano żadnej decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2011-2013 liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy, ulegała wahaniom (32 w 2011 r., 36 w 2012 r., 28 w 2013 r.), a liczba osób, z którymi Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące nieznacznie zwiększała się z roku na rok (z 12 w 2011 r. do 16 w 2013 r.).

W analizowanym okresie GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego (w stosunku do odpowiednio 9, 12 i 13 osób) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (wobec 9 osób w 2011 r., 12 w 2012 r. i 13 w 2013 r.). W 2013 roku znacznie wzrosła liczba osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA (18 w 2011 r., 12 w 2012 r., 59 w 2013 r.).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Świetlica Socjoterapeutyczna i Telefon Zaufania przy Urzędzie Gminy w Kroczykach, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górze Włodowskiej, Poradnia Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Zawierciu oraz prowadzony przez Zawierciańskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań” Klub Abstynenta.

Dane szczegółowe na temat liczby osób z gminy objętych wsparciem przez podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Osoby z gminy objęte wsparciem w 2013 roku przez podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2013 roku
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kroczykach	44
Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, ul. Batalionów Chłopskich 31, Kroczyce	29
Świetlica Socjoterapeutyczna w Kroczykach	50
Telefon Zaufania przy Urzędzie Gminy Kroczyce, ul. Batalionów Chłopskich 29, Kroczyce	2
Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Żarecka 24, Góra Włodowska	4

Poradnia Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Zawierciu, ul. Piłsudskiego 80, 42-400 Zawiercie	osoby leczone: 17, w tym uzależnione: 12 i współuzależnione: 5
Klub Abstynenta – Zawierciańskie Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań”, ul. Powstańców Śląskich 6, 42-400 Zawiercie	0

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Kroczyce bezdomność nie urasta do rangi problemu, ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom nim zagrożonym i dotkniętym świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczykach. W latach 2011-2013 objął on wsparciem z powodu bezdomności po 3 osoby w 2 rodzinach.

W gminie nie funkcjonują żadne placówki zapewniające osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby są one kierowane do noclegowni i schronisk funkcjonujących poza jej terenem, m.in. do Schroniska dla Bezdomnych w Zawierciu-Żerkowicach oraz prowadzonego przez Caritas Archidiecezji Częstochowskiej Przytuliska dla Bezdomnych imienia Św. Brata Alberta w Częstochowie.

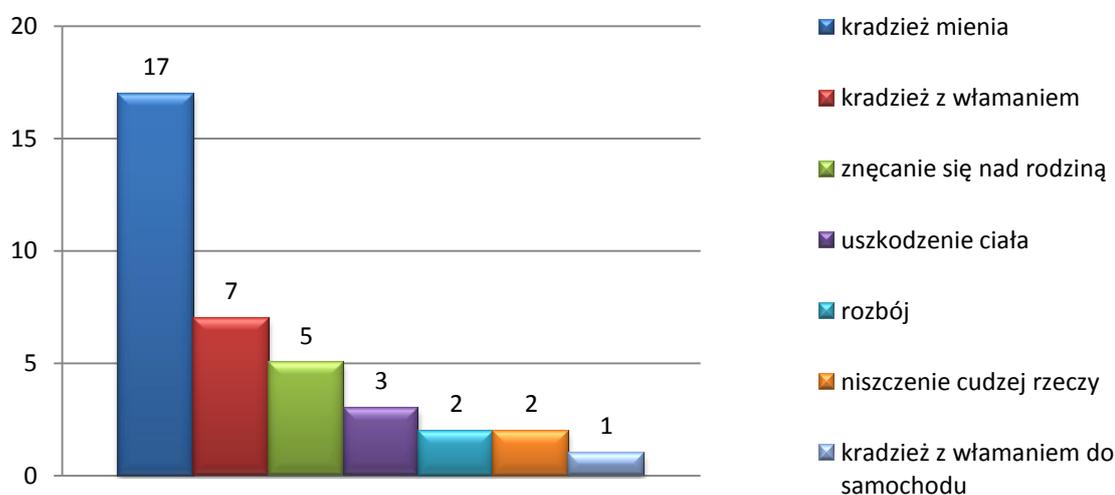
10. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Komisariatu Policji w Szczekocinach, w 2013 roku na terenie gminy Kroczyce odnotowano 37 przestępstw. Wśród nich dominowały kradzieże mienia (17 przypadków) i kradzieże z włamaniem (7). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 26. Przestępstwa popełnione w gminie w 2013 roku

Źródło danych: Komisariat Policji w Szczekocinach.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Kroczyce wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczykach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o dodatkach mieszkaniowych, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, ustawa o systemie oświaty (w zakresie pomocy materialnej dla uczniów).

W 2013 roku kadrę GOPS-u stanowiło 7 osób, w tym 2 osoby na stanowiskach kierowniczych i 2 pracowników socjalnych. Tym samym Ośrodek nie spełniał wynikającego z art. 100 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej obowiązku zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 3.176 mieszkańców gminy. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w GOPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2013 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	2
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	2
wykształcenie wyższe	0
wykształcenie średnie	2
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1

specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	3
wykształcenie wyższe	3
wykształcenie średnie	0
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	1

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczycach.

Ze wsparcia udzielanego przez GOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W latach 2011-2013 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie ulegały nieznacznym zmianom (2.535.594 zł w 2011 r., 2.498.437 zł w 2012 r., 2.531.367 zł w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2011-2013

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2011 r.	w 2012 r.	w 2013 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	4.606	10.500	11.323
przeciwdziałanie alkoholizmowi	131.332	112.318	108.970
pomoc społeczna			
domy pomocy społecznej	98.278	127.472	133.687
ośrodki wsparcia	0	0	0

rodziny zastępcze	0	0	0
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające)	0	195	23.147
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	1.728.862	1.666.640	1.475.185
składki na ubezpieczenia zdrowotne	10.929	11.763	10.222
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	87.615	96.239	101.245
dotatki mieszkaniowe	2.545	10.421	9.589
zasiłki stałe	68.642	78.936	88.959
Ośrodek Pomocy Społecznej	270.496	257.158	296.995
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	1.546	0	3.704
usuwanie skutków klęsk żywiołowych	0	0	117.000
pozostała działalność – program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	85.286	82.152	85.064
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pomoc materialna dla uczniów – realizacja ZEASiP	45.457	44.643	66.277
ogółem	2.535.594	2.498.437	2.531.367
w tym w budżecie GOPS-u	2.354.199	2.330.976	2.344.797

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczytach.

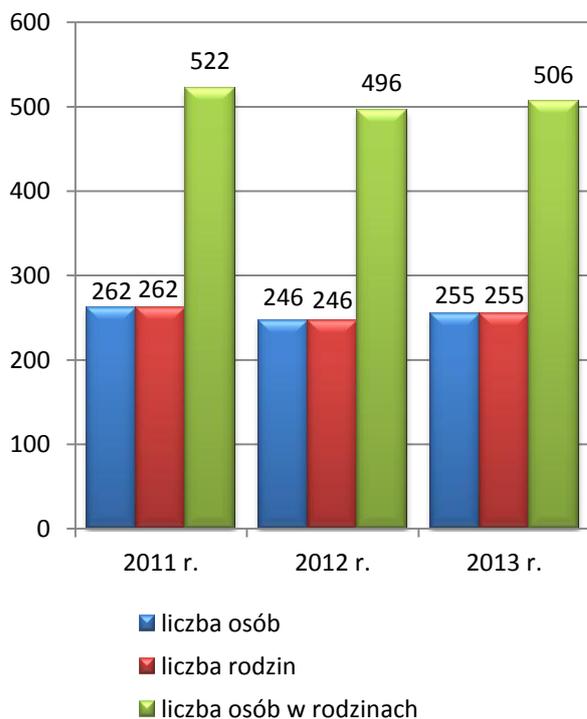
W latach 2011-2013 liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, ulegała wahaniom, podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie (522 w 2011 r., 496 w 2012 r., 506 w 2013 r.)

W analizowanym okresie zmieniał się również udział osób w rodzinach, którym udzielono pomocy i wsparcia, w ogóle mieszkańców gminy. W 2011 roku wyniósł on 8,3%, rok później 7,8%, a w 2013 roku 8%.

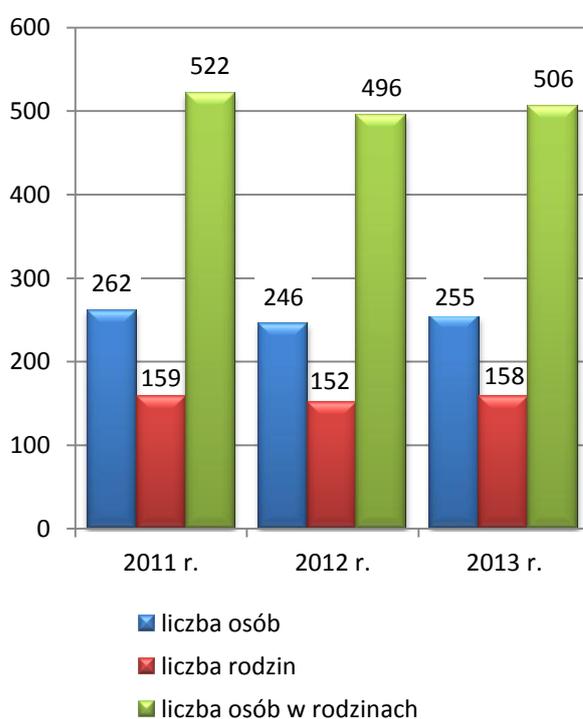
W latach 2011-2013 wahaniom ulegała także liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne (295 w 2011 r., 267 w 2012 r., 295 w 2013 r.), podobnie jak liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne (383 w 2011 r., 331 w 2012 r., 345 w 2013 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 udzielono pomocy i wsparcia

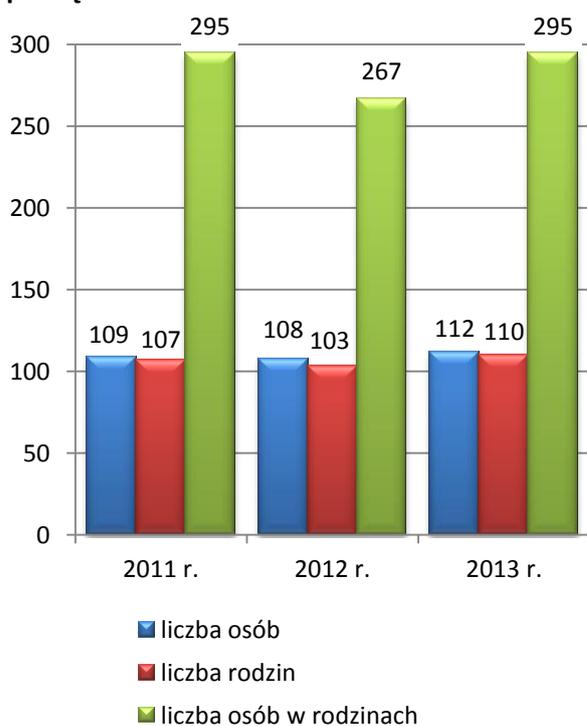

Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie

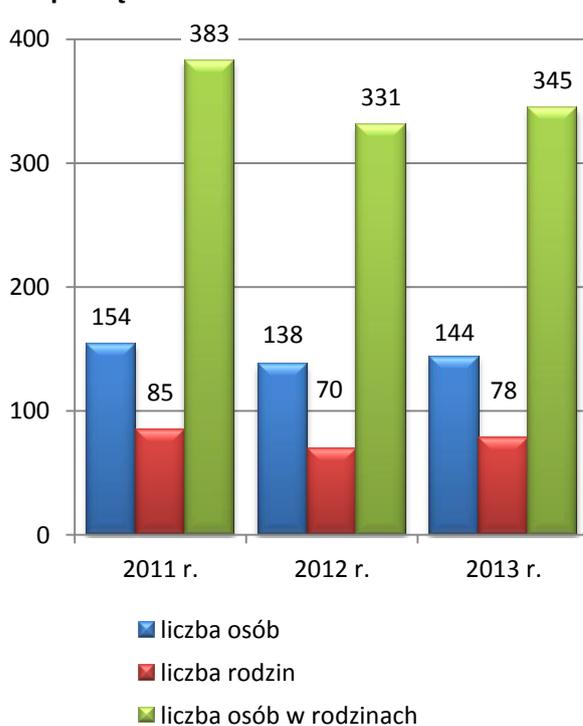

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczytach.

Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie pieniężne

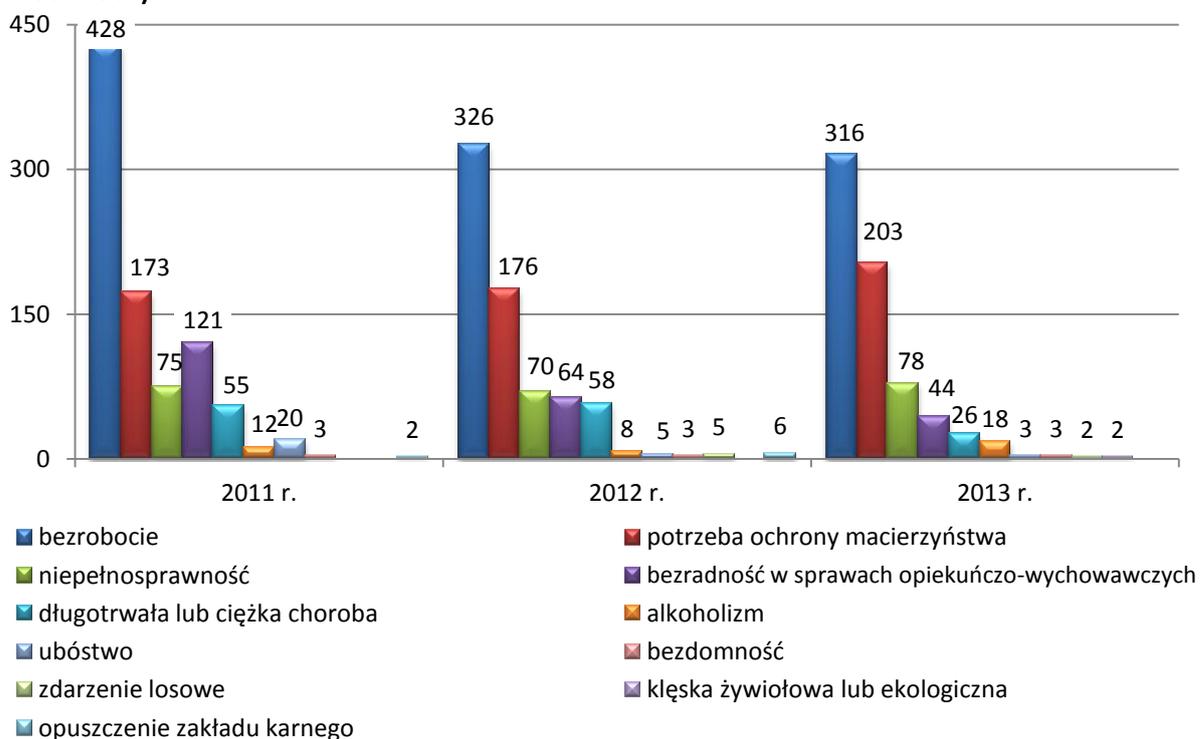
Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie niepieniężne

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczytach.

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2011-2013 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z bezrobociem. Dość liczne grono stanowiły także rodziny wymagające ochrony macierzyństwa, głównie ze względu na wielodzietność, dotknięte niepełnosprawnością oraz mające trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 31. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013 (liczba osób w rodzinach)

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczycach.

W latach 2011-2013 z roku na rok zmniejszała się liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu bezrobocia (z 428 w 2011 r. do 316 w 2013 r.), rosła natomiast liczba beneficjentów pomocy społecznej wymagających ochrony macierzyństwa, głównie ze względu na wielodzietność (ze 173 w 2011 r. do 203 w 2013 r.).

W analizowanym okresie istotnie zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach objętych wsparciem Ośrodka z uwagi na trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego (ze 121 w 2011 r. do 44 w 2013 r.) oraz ubóstwo (z 20 w 2011 r. do 3 w 2013 r.). Dużo niższa w 2013 roku była także liczba osób w rodzinach

korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (55 w 2011 r., 58 w 2012 r., 26 w 2013 r.).

W latach 2011-2013 wahanom ulegała liczba osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu niepełnosprawności (75 w 2011 r., 70 w 2012 r., 78 w 2013 r.) oraz alkoholizmu (12 w 2011 r., 8 w 2012 r., 18 w 2013 r.), na tym samym, niskim poziomie pozostawała natomiast liczba beneficjentów korzystających z pomocy społecznej w związku z bezdomnością (po 3 w każdym roku).

Udzielane przez GOPS świadczenia pomocy społecznej miały głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2011-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2011-2013

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2011 r.	2012 r.	2013 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
pieniężne	zasiłek stały	17	17	16	165	188	184
	zasiłek okresowy	61	53	59	220	213	229
	zasiłek celowy	80	80	82	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	49	45	53	139	128	142
niepieniężne	posiłek	156	138	142	19.596	18.387	19.564
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	156	138	142	19.596	18.387	19.564
	schronienie	1	1	1	181	307	365
	ubranie	6	8	17	6	14	19
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	5	5	5	52	60	60
usługi	usługi opiekuńcze	1	0	1	194	0	544
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	0*	0*	0*	X	X	X
	praca socjalna	105*	89*	82*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0*	0*	0*	X	X	X
	kontrakt socjalny	0	0	0	X	X	X

indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
	plan pracy z rodziną	0*	0*	7*	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczycach.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2011-2013 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych pozostawała na zbliżonym poziomie (po 80 osób w latach 2011-2012 i 82 w 2013 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił natomiast posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2011-2013 liczba osób objętych posiłkiem ulegała wahaniom (156 w 2011 r., 138 w 2012 r., 152 w 2013 r.).

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. W latach 2011-2013 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, zmniejszała się (ze 105 w 2011 r. do 82 w 2013 r.).

W analizowanym okresie w gminie świadczona była również pomoc dla uczniów w postaci stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych (zadanie to realizował Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Kroczycach). Liczba osób nimi objętych

ulegała wahaniom (89 w 2011 r., 78 w 2012 r., 82 w 2013 r.), a kwota udzielonych świadczeń wyniosła: 45.643 zł w 2011 roku, 44.643 zł w 2012 roku oraz 67.288 zł w 2013 roku.

W latach 2010-2011 GOPS realizował także współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego projekt systemowy pn. „Nowe umiejętności kapitałem na przyszłość – promocja aktywnej integracji społecznej i zawodowej w Gminie Kroczyce”. W latach 2010-2011 projektem objęto 14 osób. W latach 2012-2013 nie kontynuowano realizacji projektu.

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2011-2013 ogólna liczba udzielonych świadczeń ulegała wahaniom (10.941 w 2011 r., 11.752 w 2012 r., 10.063 w 2013 r.), przy czym liczba przyznanych zasiłków rodzinnych z dodatkami zmniejszała się z roku na rok (z 10.542 w 2011 r. do 7.740 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	10.542	9.306	7.740
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.938	1.959	1.938
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	398	425	281
dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	X	54
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	X	0
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	77	62	50
ogółem			
liczba świadczeń	10.941	11.752	10.063

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczykach.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek ulegała wahaniom (302 w 2011 r., 308 w 2011 r., 227 w 2012 r.).

Kolejną formę pomocy udzielaną przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2011-2013 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, zwiększała się nieznacznie z roku na rok (z 14 w 2011 r. do 17 w 2013 r.), a liczba wypłaconych świadczeń ulegała wahaniom (224 w 2011 r., 266 w 2012 r., 254 w 2013 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2011-2013

	2011 r.	2012 r.	2013 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	14	16	17
liczba wypłaconych świadczeń	224	266	254

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczytach.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Kroczyce, obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonuje Punkt konsultacyjny ds. przemocy w rodzinie, którego pilną potrzebą jest obecnie wydłużenie czasu pracy. Mieszkańcy gminy mogą także korzystać lub korzystają z pomocy oferowanej przez instytucje funkcjonujące poza gminą. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Tabela 13. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać i korzystają jej mieszkańcy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Środowiskowy Dom Samopomocy w Irządzach, 42-446 Irządze 127a	Uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, rehabilitacja fizyczna, pielęgnacja, praca socjalna. Kategoria klienta: osoby z zaburzeniami psychicznymi.
Przytulisko dla Bezdomnych im. św. Brata Alberta w Częstochowie, ul. Krakowska 80/20, 42-200 Częstochowa	Zapewnienie schronienia, świadczenie usług dla osób bezdomnych. Kategoria klienta: osoby bezdomne.

<p>Ośrodek Interwencji Kryzysowej – Ośrodek Pomocy Dziecku i Rodzinie w Górze Włodowskiej, Góra Włodowska, ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice</p>	<p>Zapewnienie dzieciom całodobowej opieki oraz wychowania, realizacja zadań typu interwencyjnego i socjalizacyjnego. Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku od 3 do 18 lat.</p>
<p>Ośrodek Usług Opiekuńczo-Wychowawczych w Górze Włodowskiej, Góra Włodowska, ul. Żarecka 24, 42-421 Włodowice</p>	<p>Zapewnienie dzieciom całodobowej opieki oraz wychowania, realizowanie zadań typu socjalizacyjnego. Kategoria klienta: dzieci powyżej 10 roku życia (w wyjątkowych sytuacjach mogą być przyjęte młodsze)</p>
<p>Ośrodek Usług Opiekuńczo-Wychowawczych w Zawierciu, ul. Daszyńskiego 4, 42-400 Zawiercie</p>	<p>Całodobowa opieka, rekompensowanie braków wyniesionych z domu rodzinnego, zaspokajanie potrzeb życiowych dziecka. Kategoria klienta: dzieci i młodzież w wieku od 3 do 18 lat.</p>
<p>Schronisko dla Bezdomnych w Zawierciu-Żerkowicach, ul. Jurajska 121, 42-400 Zawiercie-Żerkowice</p>	<p>Zapewnienie schronienia, świadczenie usług dla osób bezdomnych. Kategoria klienta: osoby bezdomne</p>

Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczycach.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W 2013 roku w gminie Kroczyce funkcjonowało ponad dwadzieścia organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiadał corocznie uchwalany Program współpracy Gminy

Kroczyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w oparciu o który miał możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach finansowych i pozafinansowych:

- zlecanie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w formie: powierzania wykonywania lub wspierania wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji,
- udzielanie pożyczek, gwarancji, poręczeń organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, na realizację zadań w sferze pożytku publicznego, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania tych kierunków, w szczególności poprzez: publikowanie ważnych informacji na stronie internetowej Gminy Kroczyce oraz przekazywanie przez organizacje pozarządowe informacji o przewidywanych lub realizowanych zadaniach sfery publicznej,
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji w celu uzyskania ich opinii,
- konsultowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy, z Gminną Radą Działalności Pożytku Publicznego, w przypadku jej utworzenia.
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy oraz przedstawicieli właściwych organów administracji samorządowej,
- oddelegowanie pracowników, użyczenie sprzętu, komputera, telefonu, dostępu do Internetu, bezpłatne udostępnienie sal Urzędu itp.,
- organizowanie otwartych spotkań przedstawicieli samorządu i organizacji,
- koordynowanie i prowadzenie wspólnych działań i przedsięwzięć (np. wspólne organizowanie konferencji czy współpraca przy świadczeniu konkretnych usług na rzecz społeczności lokalnej),
- udzielanie pomocy w pozyskiwaniu przez organizacje pozarządowe środków finansowych z innych źródeł niż budżet gminy,

- wspólne rozpoznawanie potrzeb społeczności lokalnej i wspólne planowanie działań służących zaspokojeniu tych potrzeb,
- udzielenie organizacjom pozarządowym pomocy w pozyskaniu lokalu na prowadzenie działalności statutowej,
- udzielanie pomocy w realizowaniu umów przez organizacje pozarządowe,
- promowanie przez gminę działalności organizacji i pomoc w tworzeniu jej dobrego wizerunku,
- prowadzenie bazy danych o organizacjach pozarządowych,
- udzielanie rekomendacji organizacjom współpracującym z gminą, które ubiegają się o środki finansowe z innych źródeł,
- wspieranie akcji promującej przekazywanie 1% podatku dochodowego od osób fizycznych organizacjom pożytku publicznego,
- objęcie patronatem Wójta Gminy Kroczyce imprez i przedsięwzięć realizowanych przez organizacje,
- udzielanie informacji o istnieniu innych źródeł finansowania, zwłaszcza pochodzących z sektora prywatnego, funduszy celowych i prywatnych fundacji,
- opiniowanie wniosków o dotacje składanych przez organizacje do innych instytucji lub organów administracji publicznej.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie w 2013 roku

lp.	nazwa organizacji	adres organizacji
1.	Towarzystwo Rozwoju Samorządów Lokalnych PRO Europa	Lgota Murowana 91, 42-425 Kroczyce
2.	Ludowy Klub Sportowy „Skalniak”	ul. Kościuszki 2, 42-425 Kroczyce
3.	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych	Lgota Murowana 18, 42-425 Kroczyce
4.	Stowarzyszenie Przyjaciół Gimnazjum w Kroczykach	ul. Sienkiewicza 7, 42-425 Kroczyce
5.	Stowarzyszenie Miłośników Jury Krakowsko-Częstochowskiej zs. w Kroczykach	ul. Przybyszów 17, 42-425 Kroczyce
6.	Stowarzyszenie Polska Akademia Sztuki Kulinarnej zs. w Lgocie Murowanej	Lgota Murowana 29c, 42-425 Kroczyce

7.	Niezależny Klub Młodzieżowy	Lgota Murowana 102, 42-425 Kroczyce
8.	Nowe Horyzonty	ul. Sienkiewicza 29 42-425 Kroczyce
9.	Stowarzyszenie Przyjaciele Jury	ul. Marianka 18, 42-425 Kroczyce
10.	Stowarzyszenie Właściciele Działek Rekreacyjnych – Kostkowice	ul. Leśna 37, 42-425 Kroczyce
11.	Ochotnicza Straż Pożarna Pradła	ul. Wyzwolenia 19, 42-427 Pradła
12.	Ochotnicza Straż Pożarna Kroczyce	ul. Batalionów Chłopskich 11, 42-425 Kroczyce
13.	Ochotnicza Straż Pożarna Lgota Murowana	Lgota Murowana 102, 42-425 Kroczyce
14.	Ochotnicza Straż Pożarna Siamoszyce	Siamoszyce 16, 42-425 Kroczyce
15.	Ochotnicza Straż Pożarna Gołuchowice	Gołuchowice 53a, 42-425 Kroczyce
16.	Ochotnicza Straż Pożarna Podlesice	Podlesice 6a, 42-425 Kroczyce
17.	Ochotnicza Straż Pożarna Biała Błotna	Biała Błotna 8, 42-425 Kroczyce
18.	Ochotnicza Straż Pożarna Dobrogoszczyce	Dobrogoszczyce 50, 42-425 Kroczyce
19.	Ochotnicza Straż Pożarna Dzibice	Dzibice 88a, 42-425 Kroczyce
20.	Ochotnicza Straż Pożarna Siedliszowice	Siedliszowice 39a, 42-425 Kroczyce
21.	Ochotnicza Straż Pożarna Kostkowice	ul. Szkolna 20, 42-425 Kroczyce
22.	Ochotnicza Straż Pożarna Przyłubsko	ul. Spacerowa 2, 42-425 Kroczyce
23.	Ochotnicza Straż Pożarna Szypowice	Szypowice, 42-425 Kroczyce

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM”

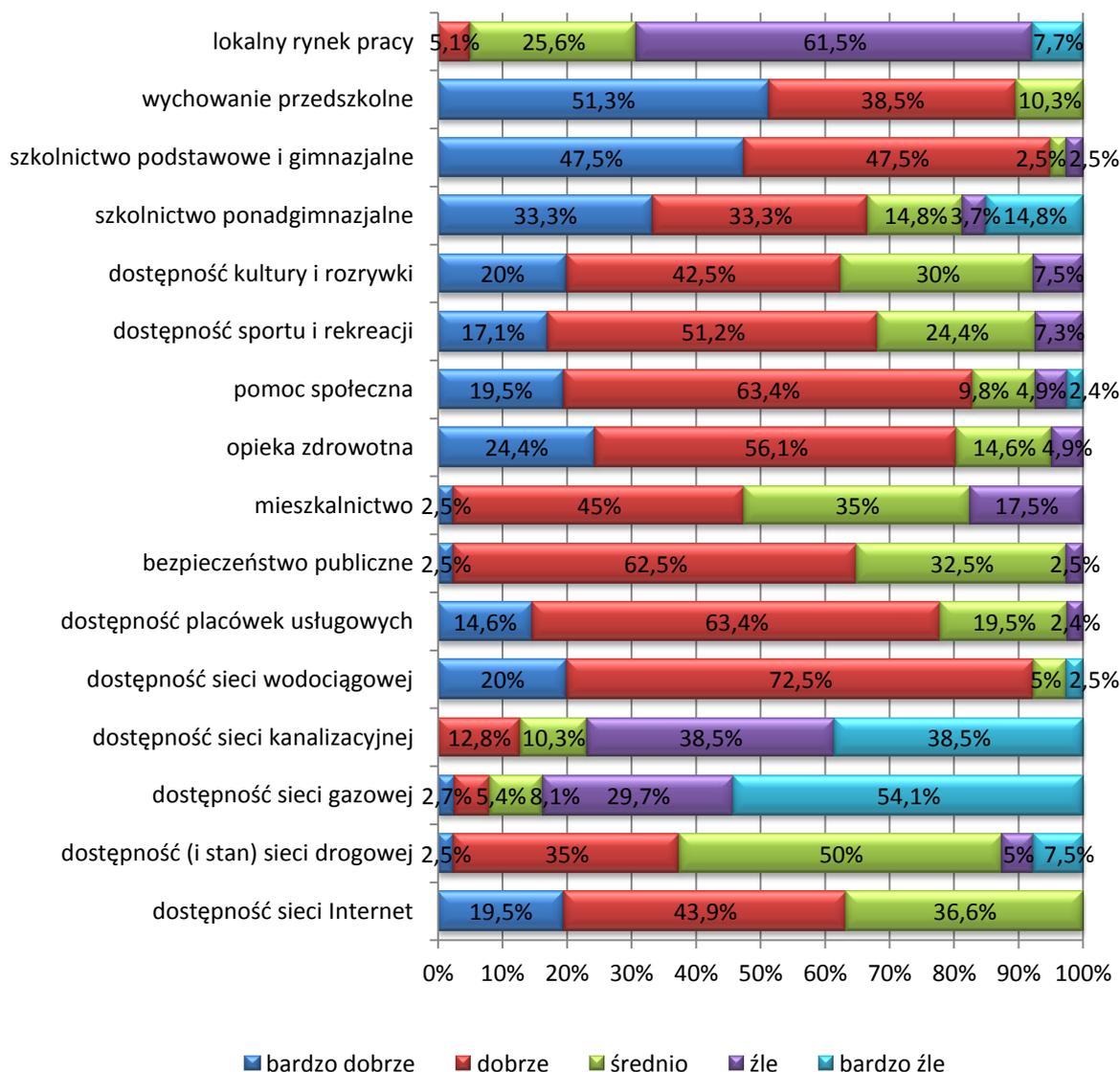
Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Kroczyce posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli

jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 41 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Warunki życia w gminie

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

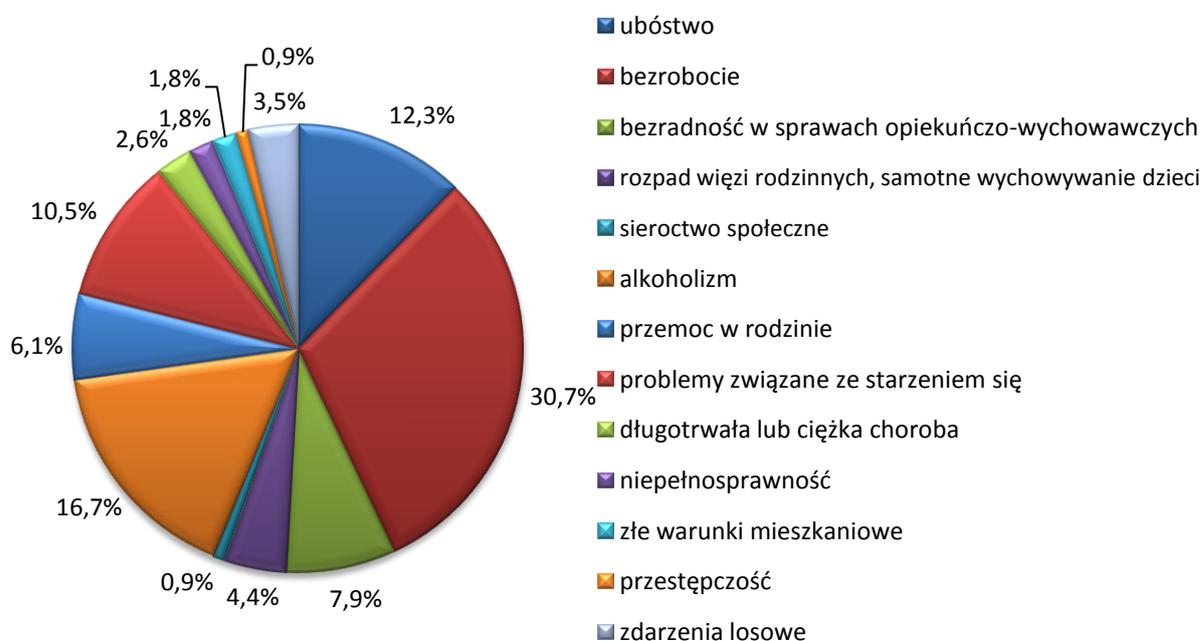
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostępność szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (łącznie 95% ocen dobrych i bardzo dobrych), sieci wodociągowej (w sumie 92,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz wychowania przedszkolnego (łącznie 89,8% ocen dobrych i bardzo dobrych). Z wysoką oceną

spotkała się także dostępność pomocy społecznej (w sumie 82,9% ocen dobrych i bardzo dobrych), opieki zdrowotnej (łącznie 80,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz placówek usługowych (w sumie 78% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najgorzej ankietowani ocenili natomiast dostępność sieci gazowej (łącznie 83,8% ocen bardzo złych i złych) i kanalizacyjnej (w sumie 77% ocen złych i bardzo złych). Niezadowolenie budziła również sytuacja na lokalnym rynku pracy (łącznie 69,2% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

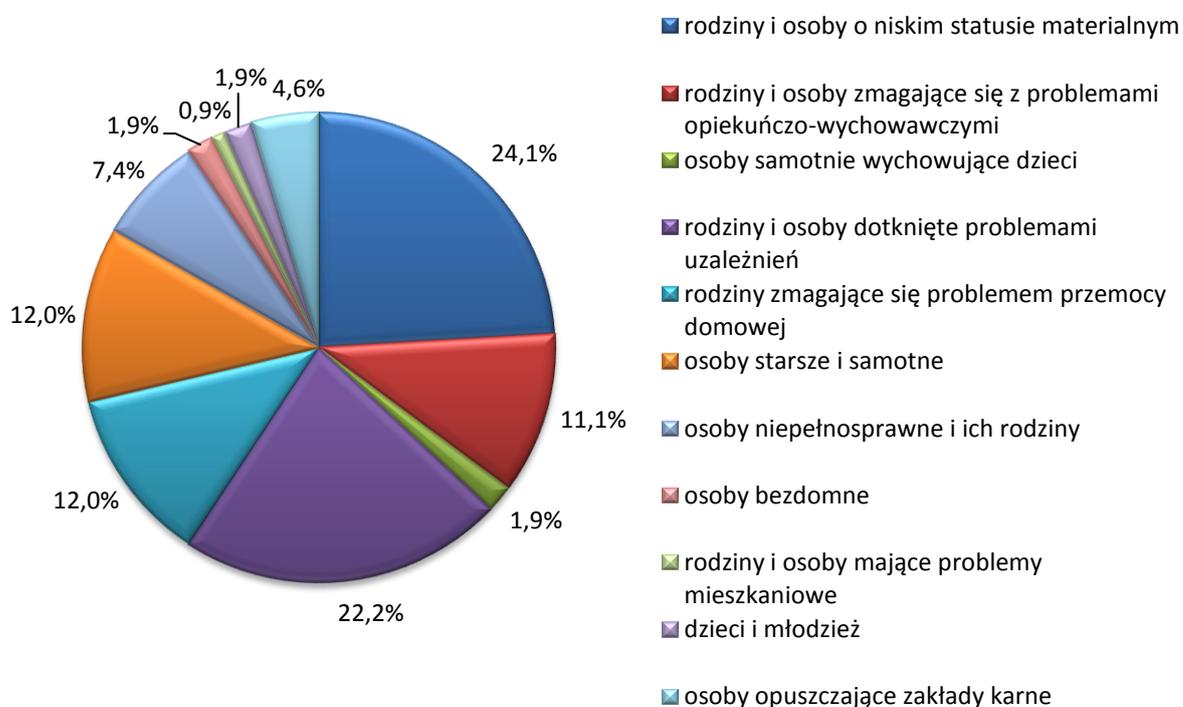

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (30,7%), a następnie alkoholizm (16,7%), ubóstwo (12,3%) oraz problemy związane ze starzeniem się (15,2%).

Odpowiadając na następane pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

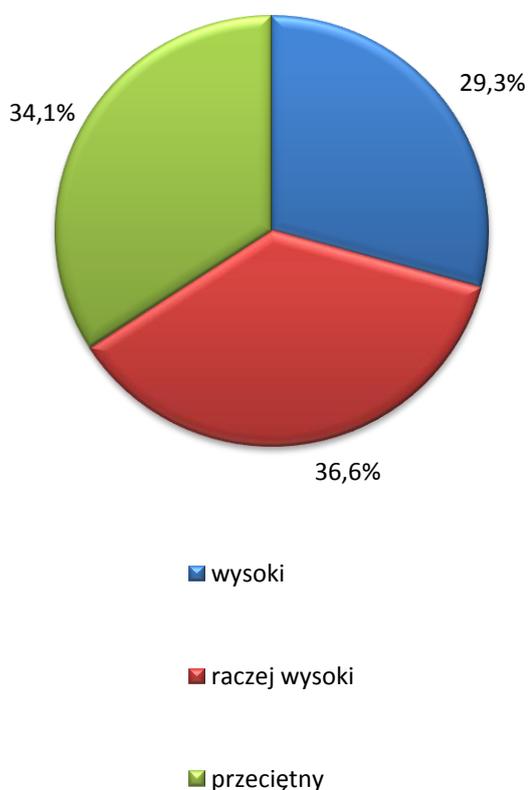

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

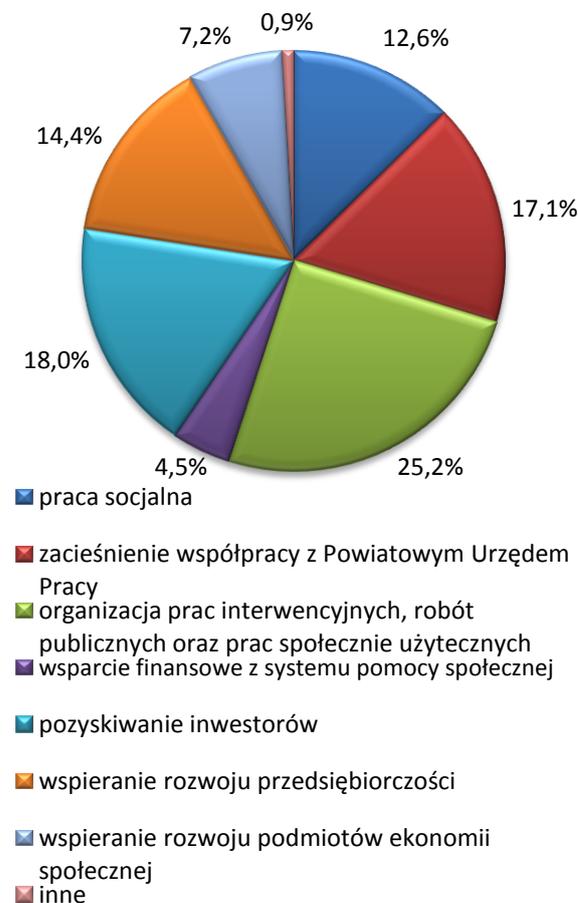
Najwięcej badanych (odpowiednio 24,1 i 22,2%) stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby o niskim statusie materialnym oraz zmagające się z problemami uzależnień. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili ci, którzy wskazali na rodziny dotknięte problemem przemocy domowej, osoby starsze i samotne (po 12%) oraz rodziny i osoby mające trudności opiekuńczo-wychowawcze (11,1%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 35. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?

Wykres 36. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?

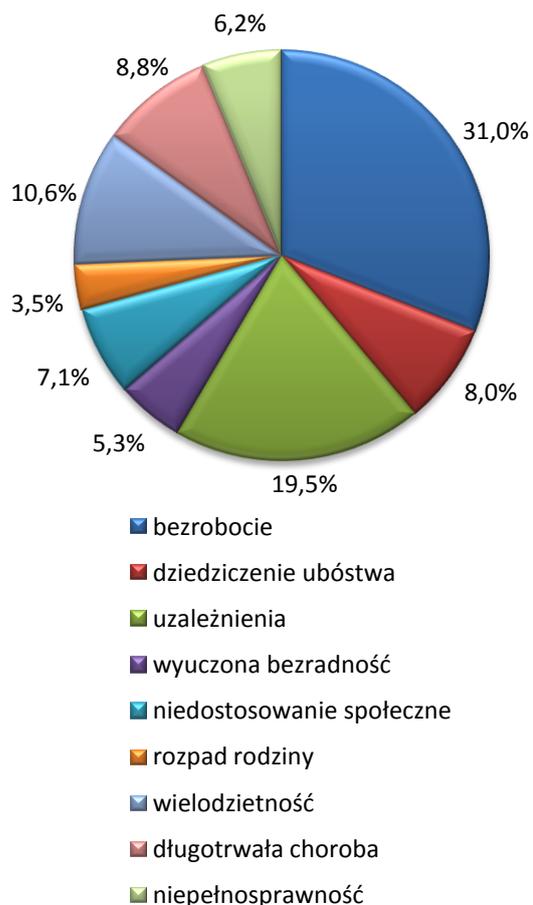
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii większości ankietowanych (65,9%) poziom bezrobocia w gminie jest raczej wysoki lub wysoki, a zdaniem kolejnych 34,1% badanych jest on przeciętny.

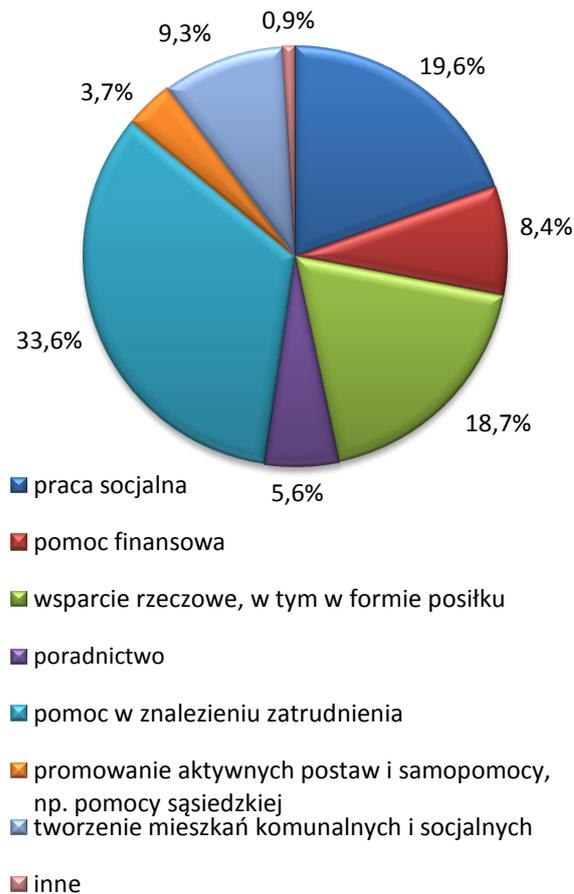
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych (25,2%), pozyskiwanie inwestorów (18%), zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (17,1%), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (12,6%), a także prowadzenie pracy socjalnej (12,6%).

W odpowiedzi na następujące pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 37. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?

Wykres 38. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?

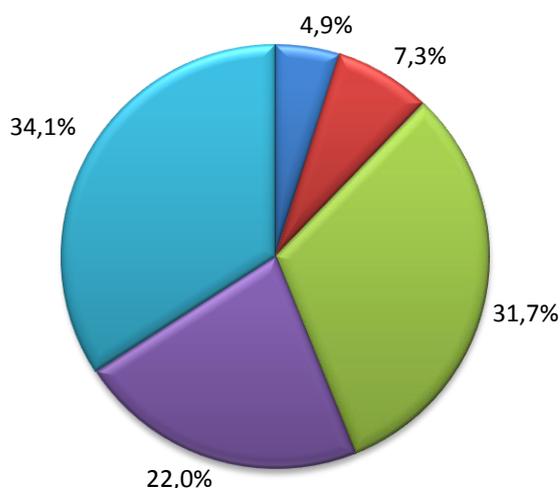
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali bezrobocie (31%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli również uzależnienia (19,5%) i wielodzietność (10,6%).

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (33,6%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (19,6%) oraz udzielania wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (18,7%).

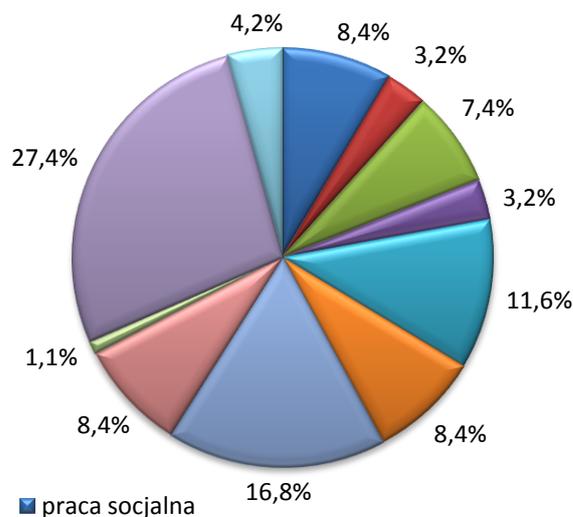
W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 39. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?

- wysoka
- średnia
- niska
- problem bezdomności nie występuje
- trudno powiedzieć

Wykres 40. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?

- praca socjalna
- pomoc finansowa, np. w opłacie czynszu
- wsparcie rzeczowe, w tym w postaci ubrania i posiłku
- poradnictwo
- pomoc medyczna
- zapewnienie schronienia
- tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych
- opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
- reintegracja społeczna
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia
- profilaktyka i terapia uzależnień

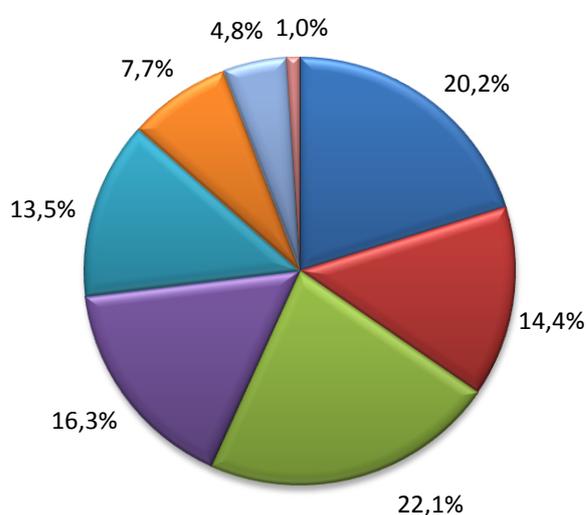
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (34,1%) nie potrafiło określić skali bezdomności w gminie. Wśród pozostałych największą grupę (31,7%) stanowili ci, którzy stwierdzili, że jest ona niska. Jednocześnie 22% respondentów odpowiedziało, że zjawisko to w gminie nie występuje.

W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść pomoc w znalezieniu zatrudnienia (27,4%), a także tworzenie mieszkań komunalnych i socjalnych (16,8%) oraz udzielenie pomocy medycznej (11,6%).

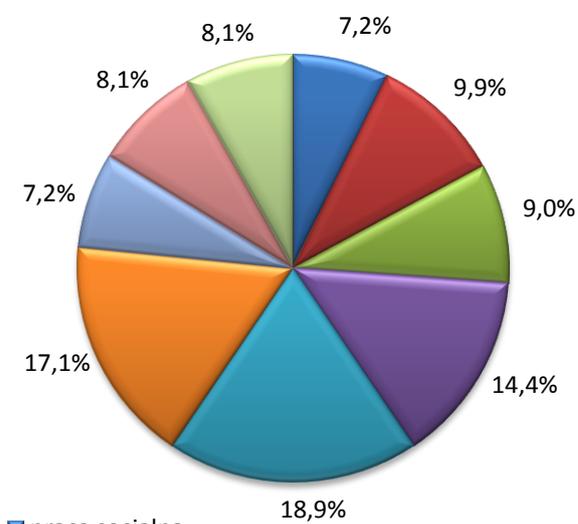
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 41. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie

- niski poziom umiejętności wychowawczych
- ubóstwo
- uzależnienia
- przemoc w rodzinie
- niepełnosprawność, długotrwała choroba
- wielodzietność
- samotne rodzicielstwo
- inne

Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?

- praca socjalna
- pomoc asystenta rodziny
- edukacja rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich
- zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii rodzinnej
- wyższe świadczenia pieniężne dla rodzin wielodzietnych i niepełnych
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia
- profilaktyka i terapia w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie
- poszerzenie oferty wsparcia instytucji i organizacji wspierających rodzinę
- zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego

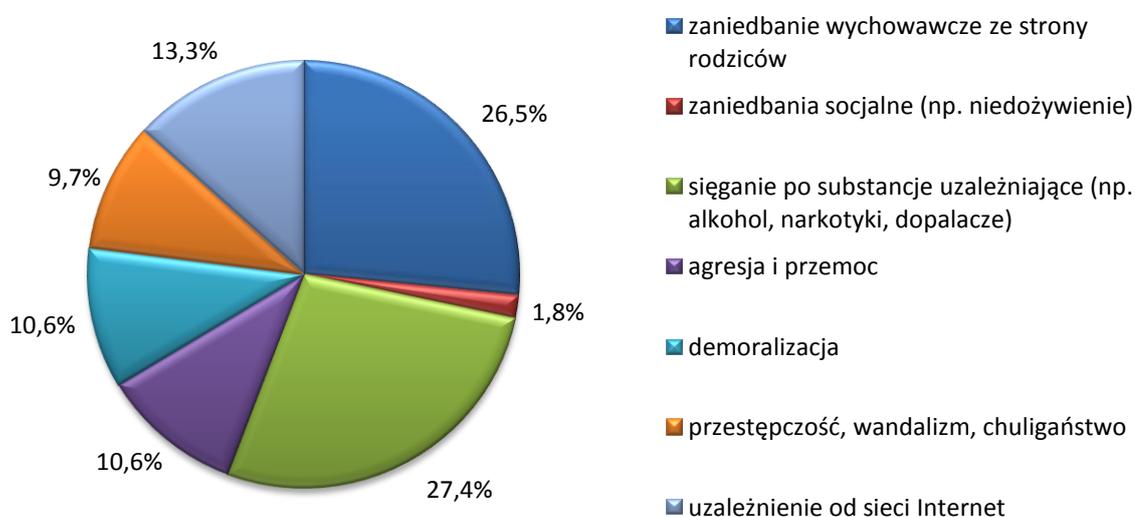
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii odpowiednio 22,1 i 20,2% badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są uzależnienia oraz niski poziom umiejętności wychowawczych. Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również: przemoc w rodzinie (16,3%), ubóstwo (14,4%) oraz niepełnosprawność i długotrwała choroba (13,5%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali podwyższenie wysokości świadczeń pieniężnych dla rodzin wielodzietnych i niepełnych (18,9%), udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (17,1%) oraz zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (14,4%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 43. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?

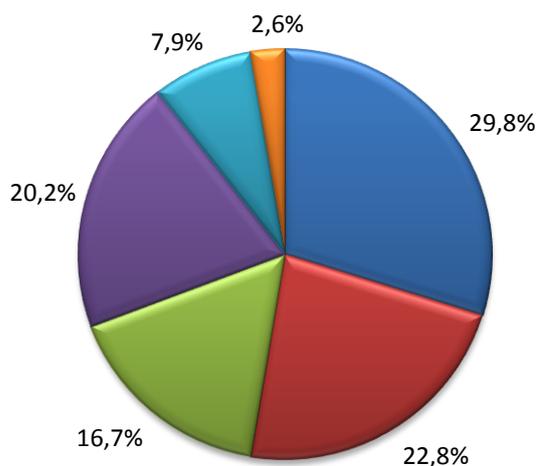

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające, np. alkohol, narkotyki, dopalacze (27,4%) oraz zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (26,5%). Niepokojącymi problemami są również uzależnienie od sieci Internet (13,3%), a także agresja i przemoc oraz demoralizacja (po 10,6%).

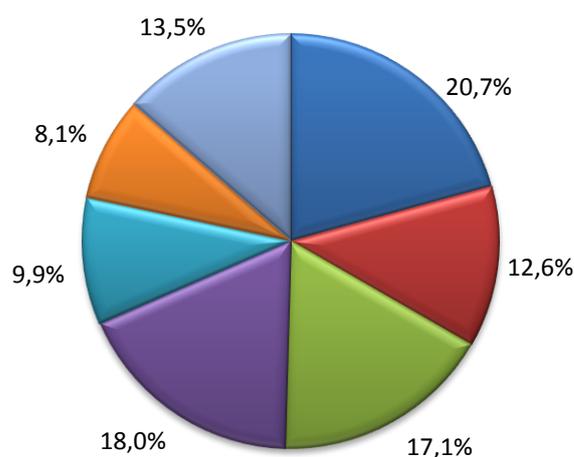
W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 44. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy

- bezrobocie i utrata pracy
- niezaradność życiowa
- konflikt w rodzinie, rozpad rodziny
- indywidualne skłonności do popadania w nałogi
- wzorce społeczne
- dostępność środków psychoaktywnych

Wykres 45. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?

- profilaktyka wśród dzieci i młodzieży
- profilaktyka wśród dorosłych
- pomoc terapeutyczna i rehabilitacyjna
- pomoc psychologiczna
- pomoc prawna
- pomoc społeczna
- wspieranie rozwoju grup wsparcia, samopomocowych, klubów abstynenckich

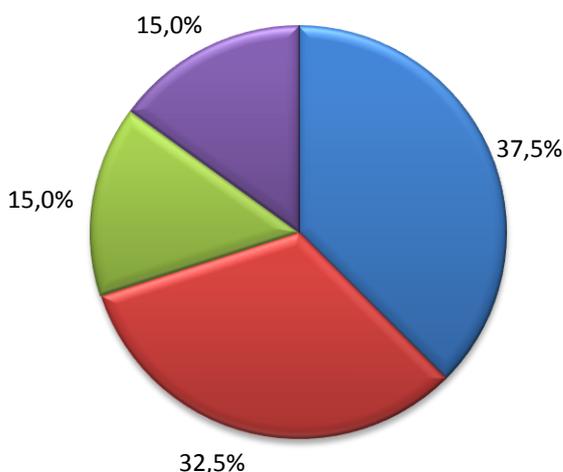
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli bezrobocie i utratę pracy (29,8%), a także niezaradność życiową (22,8%) oraz indywidualne skłonności do popadania w nałogi (20,2%).

Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (20,7%), zapewnieniu szerszego dostępu do pomocy psychologicznej (18%) oraz pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (17,1%).

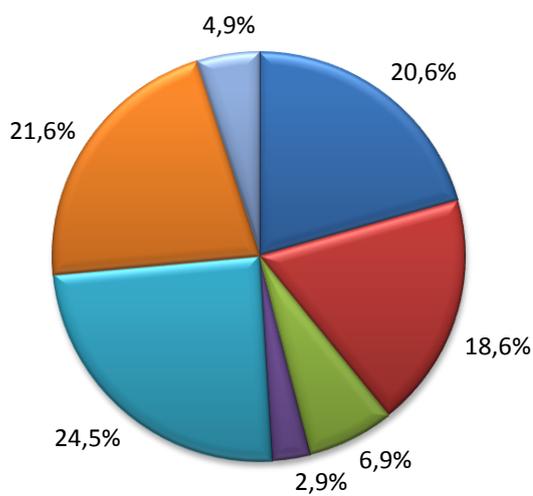
Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 46. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie

- znam takie przypadki
- słyszałem(-am) o takich przypadkach
- nie znam takich przypadków
- nie słyszałem(-am) o takich przypadkach

Wykres 47. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?

- prowadzenie poradnictwa i interwencji
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i prawnej
- profilaktyka agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży
- umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
- motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
- udział w programach i kampaniach społecznych poświęconych przemocy w rodzinie i jej skutkom

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

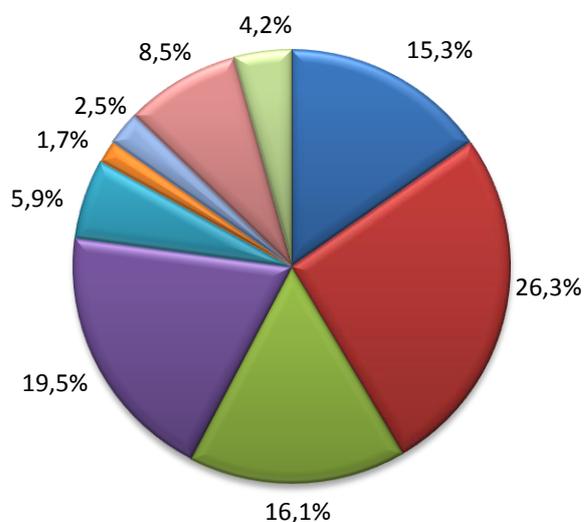
Większość ankietowanych (łącznie 70%) stwierdziła, że zna przypadki występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich słyszała. Jednocześnie w sumie 30% badanych było odmiennego zdania.

Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia (24,5%), motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach

korekcyjno-edukacyjnych (21,6%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (20,6%) oraz zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej (18,6%).

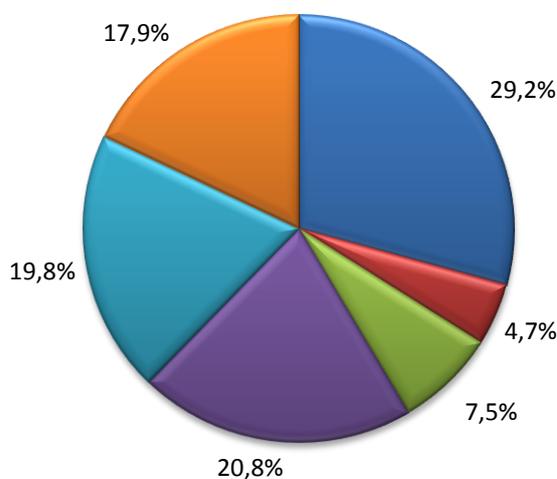
Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 48. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy

- ubóstwo
- samotność
- niepełnosprawność
- choroby wieku podeszłego
- brak wsparcia ze strony rodziny
- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak dostępu do geriatry
- ograniczona oferta spędzania czasu wolnego

Wykres 49. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?

- rozwój usług opiekuńczych
- organizowanie pomocy sąsiedzkiej
- organizowanie spotkań i imprez środowiskowych
- zapewnienie dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu)
- zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów
- zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

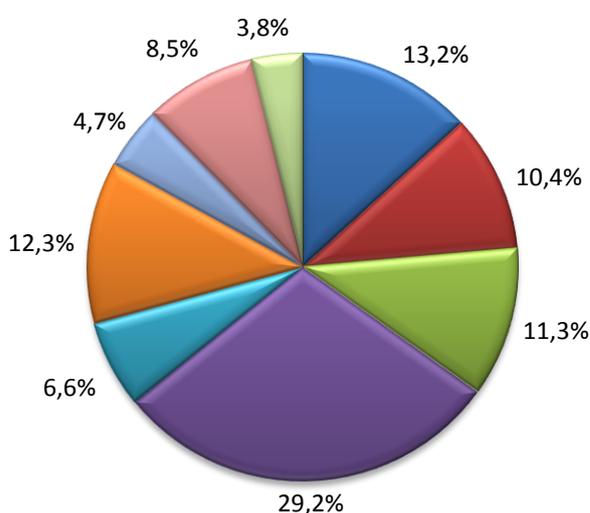
W opinii osób ankietowanych problemami, które najczęściej dotykają seniorów w gminie, są samotność (26,3%), choroby wieku podeszłego (19,5%), niepełnosprawność (16,1%) oraz ubóstwo (15,3%).

Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: rozwój usług opiekuńczych (29,2%), zapewnienie

dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 20,8%), zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (19,8%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (17,9%).

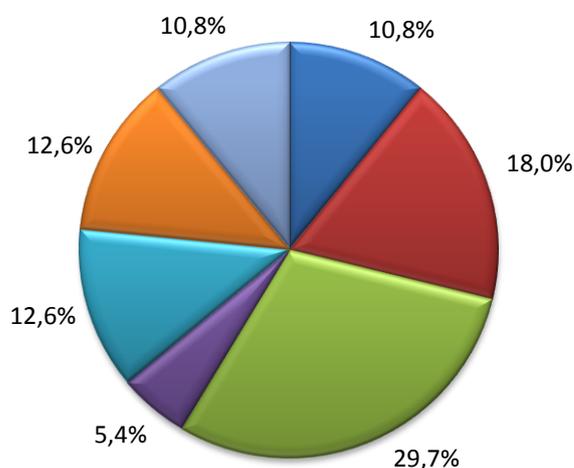
W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszych ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 50. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy

- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- brak odpowiednich ofert pracy
- deficyt zakładów pracy chronionej
- ubóstwo
- izolacja społeczna
- niski poziom akceptacji społecznej
- problemy psychologiczne

Wykres 51. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?

- likwidacja barier architektonicznych
- zwiększenie dostępu do rehabilitacji
- tworzenie stanowisk pracy
- zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego
- organizowanie środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych
- zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej, pedagogicznej
- zapewnienie dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

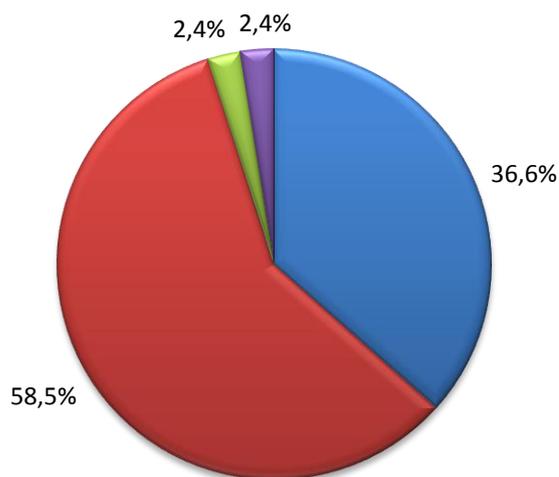
Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy są: brak odpowiednich ofert pracy (29,2%), a także bariery

architektoniczne (13,2%), ubóstwo (12,3%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (11,3%) i placówek rehabilitacyjnych (10,4%).

W opinii ankietowanych działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu miejsc pracy (29,7%), zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (18%), a także organizowaniu środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych oraz zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (po 12,6%).

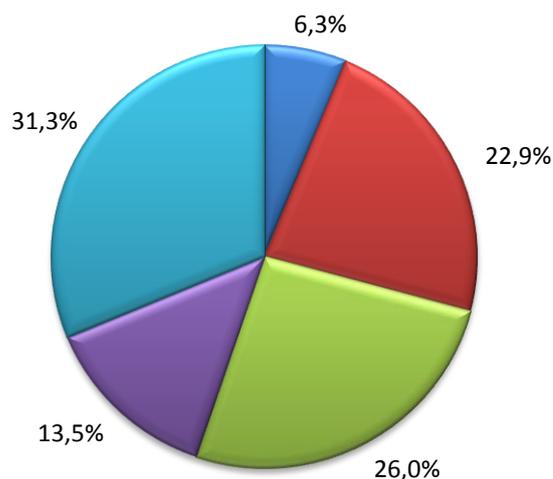
W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 52. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

- tak
- raczej tak
- raczej nie
- trudno powiedzieć

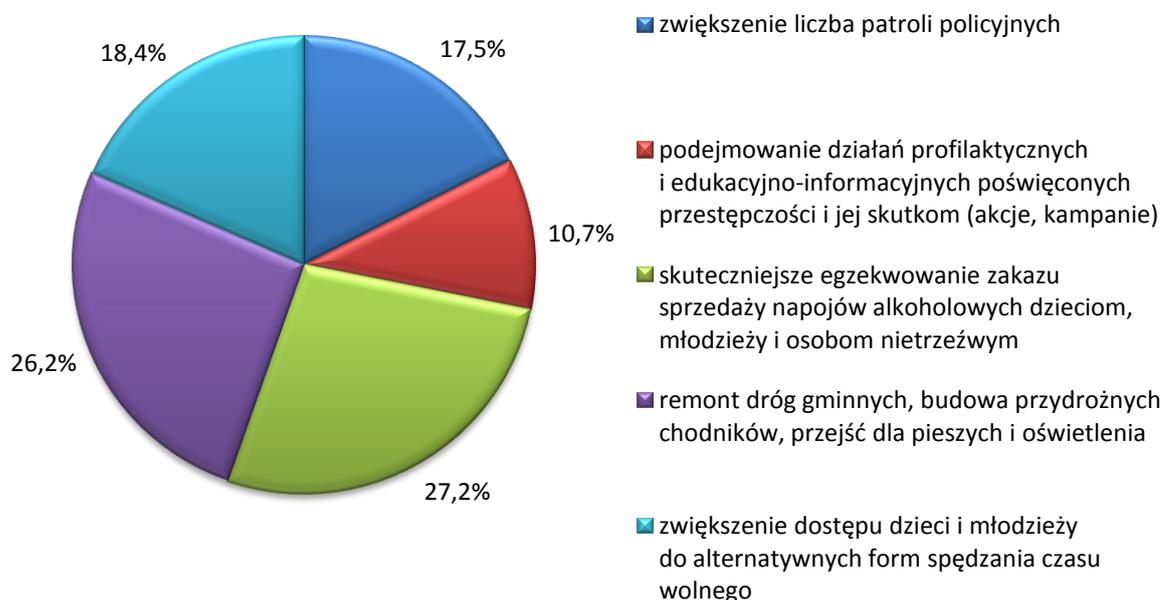
Wykres 53. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie

- częste włamania i kradzieże
- niewystarczająca liczba patroli policyjnych
- pijący alkohol w miejscach publicznych
- przemoc w rodzinie
- zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 54. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?

Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ponad 95% ankietowanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło jedynie 2,4% badanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 31,3%), osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (26%) oraz niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (22,9%).

Zdaniem ankietowanych na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłoby: skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (27,2%), remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (26,2%), a także zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (18,4%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych (17,5%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i dostępnych szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niska skuteczność działań na rzecz osób dotkniętych bezrobociem ▪ nieupowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy ▪ niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych w celu przeciwdziałania bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ ograniczone działania mające zachęcić inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy ▪ niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie ▪ brak podmiotów ekonomii społecznej w gminie ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywne poszukiwanie pracy przez osoby bezrobotne ▪ możliwość ograniczenia bezrobocia w gminie dzięki dostępowi do europejskich rynków pracy ▪ możliwość pozyskania środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ niewielka liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia ▪ społeczna akceptacja osób bezdomnych ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ utrzymujący się poziom bezrobocia w gminie ▪ występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ postępujące zjawisko ubóstwa wśród mieszkańców gminy ▪ ograniczony potencjał inwestorów w regionie ▪ ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ deficyt w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ dostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego ▪ dobra dostępność opieki medycznej w gminie ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający dostęp rodzin do poradnictwa specjalistycznego ▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży w gminie

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zmniejszająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych w gminie ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ liczne w regionie organizacje pozarządowe działające w gminie na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ niewielkie zainteresowanie wolontariatem wśród dzieci i młodzieży

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ realizowanie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Telefonu Zaufania ▪ podejmowanie działań w ramach zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ brak w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie ▪ funkcjonowanie Poradni Leczenia Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia oraz Klubu Abstynenta w Zawierciu, a także Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górze Włodowskiej ▪ niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień ▪ obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ▪ zwiększająca się liczba osób wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie ▪ rosnąca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych form pomocy ▪ prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych ▪ odpowiadająca potrzebom osób starszych infrastruktura techniczna w gminie ▪ istnienie bazy rehabilitacyjnej w gminie ▪ zapewnianie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom starszym i niepełnosprawnym ▪ brak w gminie instytucji i grup wsparcia działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych ▪ brak dostępu osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie ▪ brak specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy ▪ deficyt w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ▪ zadowalający poziom życia osób starszych ▪ zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ▪ funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Irządach ▪ docenianie wagi problemów i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych ▪ zwiększająca się społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych ▪ istnienie w regionie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie ▪ nieodpowiednia dostępność domów pomocy społecznej ▪ występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych ▪ istnienie w gminie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w GOPS-ie ▪ wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych występujących w gminie ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ niekorzystanie z dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ brak wolontariatu w gminie

<p>systemu pomocy społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ▪ niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ świadomość roli i potrzeb sektora pomocy społecznej wśród władz gminy ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ popadanie pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie przez nich syndromu wypalenia zawodowego ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ wciąż niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej ▪ niski poziom aktywności mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Kroczyce, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- utrzymujący się w gminie poziom bezrobocia, które dotyka przede wszystkim osoby młode bez stażu pracy lub z niewielkim doświadczeniem zawodowym,
- niekorzystne zmiany demograficzne powodujące postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności,
- trudności w wypełnianiu przez rodziny funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ich niski status materialny, co m.in. wymaga udzielenia im odpowiedniej pomocy w wychowaniu, opiece oraz w poprawie sytuacji bytowej,
- podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego,
- zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, zwiększenie dostępności opieki specjalistycznej, w tym geriatrycznej,

- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, wymagające kontynuowania działalności profilaktycznej i zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia,
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej, m.in. poprzez stałe doskonalenie służb społecznych oraz zwiększenie liczby pracowników socjalnych,
- rozwijanie sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej oraz podejmowanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2014-2020. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

- 1. Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym:** zmniejszanie poziomu bezrobocia poprzez wspieranie osób nim dotkniętych oraz poszukujących pracy oraz zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.
- 2. Wzmacnianie rodzin oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki oraz oferty spędzania czasu wolnego, udzielanie pomocy rodzinom o niskim statusie materialnym, a także zapewnianie bezpieczeństwa publicznego w gminie, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, a także udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
- 4. Usprawnienie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej:** profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie sektora pozarządowego w gminie oraz nawiązywanie z nim współpracy.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Kroczyce w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest **poprawa jakości życia w gminie oraz dążenie do integracji społecznej poprzez stwarzanie mieszkańcom możliwości rozwoju oraz skuteczne przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego**. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszanie poziomu bezrobocia poprzez wspieranie osób nim dotkniętych oraz poszukujących pracy. 2. Zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego. 2. Promowanie wśród bezrobotnych mieszkańców gminy samozatrudnienia oraz udzielanie informacji na temat możliwości pozyskania środków finansowych na podjęcie i rozwój działalności gospodarczej. 3. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w tym w oparciu o kontrakt socjalny. 4. Świadczenie przez GOPS pomocy finansowej osobom dotkniętym bezrobociem. 5. Pozyskiwanie nowych inwestorów oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości; rozwijanie turystyki, w tym agroturystyki, przy wykorzystaniu walorów krajobrazowych gminy. 6. Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych. 7. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w razie potrzeby opracowanie

	<p>indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz zapewnienie schronienia, m.in. przy współpracy ze Schroniskiem dla Bezdomnych w Zawierciu-Żerkowicach oraz Przytuliskiem dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta w Częstochowie.</p> <p>8. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.</p> <p>9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi udzielającymi wsparcia osobom bezrobotnym i bezdomnym.</p>
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Uruchomienie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 4. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych, podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora oraz oddziału uniwersytetu III wieku. 5. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do informacji o prawach i uprawnieniach m.in. poprzez wykorzystanie sieci Internet. 6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, poszerzeniu oferty rehabilitacyjnej i dostępności sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 7. Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego w gminie. 8. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej oraz Środowiskowym Domem Samopomocy w Irządzach. 9. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.
<p>Czas realizacji</p>	<p>Lata 2014-2020.</p>
<p>Realizatorzy</p>	<p>Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.</p>

Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadgimnazjalne spoza gminy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, pracodawcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, w tym Schronisko dla Bezdomnych w Zawierciu-Żerkowicach i Przytulisko dla Bezdomnych im. Św. Brata Alberta w Częstochowie, instytucje rządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Irządzach, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek liczby bezrobotnych i wzrost liczby osób zaktywizowanych, ▪ zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej, ▪ wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, ▪ poprawa dostępności i jakości wsparcia świadczonego osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym, ▪ podniesienie standardu usług świadczonych seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym, ▪ podniesienie jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, ▪ zwiększenie liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 2.	Wzmacnianie rodzin oraz stwarzanie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia, opieki i oferty spędzania czasu wolnego. 2. Udzielanie pomocy rodzinom o niskim statusie materialnym. 3. Zapewnianie bezpieczeństwa publicznego w gminie, przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zatrudnianie asystentów rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny, m.in. przez pracowników GOPS-u, placówek oświatowych, asystentów rodziny.

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych oraz w formie dodatków mieszkaniowych. 5. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowujących dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej i mediacji. 6. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 7. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego, organizowanie wypoczynku letniego i zimowego (kolonie, obozy). 8. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym Świetlicy Socjoterapeutycznej w Kroczycach i Pradłach. 9. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych. 10. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. 11. Opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny. 12. Integrowanie i koordynowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policji, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, organizacji pozarządowych i kościoła.
<p>Kierunki działań do celu operacyjnego 2.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie pracą socjalną rodzin o niskim statusie materialnym, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych. 2. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej. 3. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. 4. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich. 5. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem. 7. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych. 8. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich, w tym Caritas, oraz z Kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie liczby patroli w czasie nasilenia ruchu turystycznego i zapewnienie większego bezpieczeństwa na akwenach wodnych. 4. Kontynuowanie przez samorząd gminy i jej mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zawierciu, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, specjaliści, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ poszerzenie wiedzy na temat właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ zwiększenie dostępności wsparcia, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ zróżnicowanie form spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zwiększenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ poprawa sytuacji osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ zwiększenie możliwości uzyskania mieszkania przez osoby o niskim statusie materialnym, ▪ poszerzenie wiedzy mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży, w zakresie przestępczości i jej skutków, ▪ spadek przestępczości, w tym wśród nieletnich, ▪ zwiększenie bezpieczeństwa na drodze.
--	---

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Udzielanie pomocy dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w tym zakresie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz usług specjalistycznych, w tym opieki geriatrycznej. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Opracowanie i realizacja gminnego programu ochrony zdrowia psychicznego.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie dostępności wsparcia i pomocy, w tym terapeutycznej i rehabilitacyjnej, dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, m.in. poprzez zacieśnianie współpracy z Poradnią Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Zawierciu oraz kontynuowanie działalności i poszerzenie oferty funkcjonującego w gminie Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. 2. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie. 3. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży. 4. Tworzenie i wspieranie grup samopomocowych.

	<p>5. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>6. Zintensyfikowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.</p> <p>7. W razie konieczności zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia, m.in. podejmowanie współpracy w tym zakresie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Górze Włodowskiej.</p> <p>8. Kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.</p> <p>9. Rozszerzanie i podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, w tym z prowadzącym Klub Abstynenta Zawierciańskim Stowarzyszeniem „Przystań”.</p>
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Telefon Zaufania przy Urzędzie Gminy, placówki przedszkolne oraz placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego, w tym Świetlice Socjoterapeutyczne w Kroczycach i Pradłach.
Partnerzy w realizacji	szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Poradnia Leczenia Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Zawierciu, ośrodki wsparcia, w tym Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górze Włodowskiej, grupy samopomocowe, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, w tym Zawierciańskie Stowarzyszenie „Przystań”, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej oraz wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ zmniejszenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 4.	Usprawnienie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej
Cele operacyjne:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Profesjonalizacja i rozwijanie lokalnych służb społecznych. 2. Rozwijanie sektora pozarządowego w gminie oraz nawiązywanie z nim współpracy.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stałe doskonalenie umiejętności przez kadre GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. 2. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z ustawą o pomocy społecznej. 3. Zatrudnianie asystentów rodziny. 4. W razie potrzeby i możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 5. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 6. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej GOPS-u. 7. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych; samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej. 3. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 4. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	<ul style="list-style-type: none"> ▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ szerszy sektor pozarządowy oraz różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z organizacjami do niego należącymi.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kroczyce na lata 2014-2020 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program współpracy Gminy Kroczyce z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kroczyce na lata 2014-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kroczycach. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Poniższa tabela przedstawia ramy finansowe strategii, które obejmują szacunkową wielkość wydatków na jej realizację w kolejnych latach.

Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020*

szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w latach:						
2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
2.438.528	2.511.684	2.587.034	2.664.645	2.744.585	2.826.922	2.911.730

*środki finansowe planowane w budżecie gminy na realizację zadań z zakresu polityki społecznej

Źródło danych: Urząd Gminy Kroczyce.

Środki finansowe na realizację zadań z zakresu polityki społecznej będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba osób bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie,
- liczba projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych oraz liczba osób nimi objętych,

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,
- liczba osób korzystających z oferty uniwersytetu III wieku,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób z gminy objętych wsparciem w ramach środowiskowego domu samopomocy.

Cel strategiczny 2.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia, w tym w ośrodku interwencji kryzysowej,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 4.:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba pracowników GOPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2011-2013	17
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2013/2014	24
Tabela 3. Placówki kulturalne w gminie w 2013 roku	26
Tabela 4. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2013 roku	26
Tabela 5. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2013 roku	28
Tabela 6. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych..	34
Tabela 7. Osoby z gminy objęte wsparciem w 2013 roku przez podmioty działające na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie	37
Tabela 8. Kadra GOPS-u i jej kwalifikacje w 2013 roku	40
Tabela 9. Wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2011-2013.....	41
Tabela 10. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez GOPS w latach 2011-2013	45
Tabela 11. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2011-2013	47
Tabela 12. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2011-2013	48
Tabela 13. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać i korzystają jej mieszkańcy.....	48
Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie w 2013 roku	51
Tabela 15. Ramy finansowe strategii w latach 2014-2020*	84

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2011-2013	15
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i migracyjny ludności gminy w latach 2011-2013	15
Wykres 5. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2010-2013	17
Wykres 6. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2011-2013.....	17
Wykres 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha)	18
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2011-2013.....	20

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2013 roku	20
Wykres 10. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2011-2013*	21
Wykres 11. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2011-2013	21
Wykres 12. Stopa bezrobocia w powiecie zawierciańskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2011-2013 (w %)	22
Wykresy 13-16. Bezrobotni w gminie na koniec 2013 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia	23
Wykres 17. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2013 roku	29
Wykres 18. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2013 roku	29
Wykres 19. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży w 2013 roku	30
Wykres 20. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	31
Wykres 21. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	31
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	32
Wykres 23. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	32
Wykres 24. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2011-2013.....	35
Wykres 25. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w latach 2011-2013.....	36
Wykres 26. Przystępstwa popełnione w gminie w 2013 roku	39
Wykres 27. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 udzielono pomocy i wsparcia	43
Wykres 28. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie ..	43
Wykres 29. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie pieniężne	43
Wykres 30. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2011-2013 przyznano świadczenie niepieniężne	43
Wykres 31. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2011-2013 (liczba osób w rodzinach)	44

Wykres 32. Warunki życia w gminie	53
Wykres 33. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	54
Wykres 34. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	55
Wykres 35. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	56
Wykres 36. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?	56
Wykres 37. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	57
Wykres 38. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	57
Wykres 39. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	58
Wykres 40. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	58
Wykres 41. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	59
Wykres 42. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	59
Wykres 43. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	60
Wykres 44. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	61
Wykres 45. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	61
Wykres 46. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	62
Wykres 47. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	62
Wykres 48. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	63
Wykres 49. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	63
Wykres 50. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	64
Wykres 51. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	64
Wykres 52. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	65
Wykres 53. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	65
Wykres 54. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?.....	66